

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра теорії та практики перекладу романських мов імені Миколи Зерова

**СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ОФІЦІЙНИХ ЗАЯВ ТА ПРЕС-КОМЮНІКЕ
(НА МАТЕРІАЛАХ ПОСОЛЬСТВА ФРАНЦІЇ В УКРАЇНІ)**

Кваліфікаційна робота
на здобуття ОС «бакалавр»
здобувачки першого рівня вищої освіти
4 року навчання
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.055 Романські мови та літератури
(переклад включно), перша – французька
ОП «Переклад із французької та з англійської мов»
Проненко Марини Сергіївни

Науковий керівник:
д.філол.н., професор, зав. кафедри **Смущинська Ірина Вікторівна**

Рецензент:
Phd., асист. **Гуменна К.О.**

Допущено до захисту»
Протокол засідання кафедри
теорії і практики перекладу
романських мов імені Миколи Зерова
Протокол № 11 від 16.06.2023

Завідувач кафедри проф. Ірина СМУЩИНСЬКА

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ВІДТВОРЕННЯ У ПЕРЕКЛАДІ ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕКСТУ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ	7
1.1. Основні характеристики офіційно-ділового стилю. Його особливості, підстили та жанри	7
1.2. Офіційні документи, їх особливості і види	12
1.3. Особливості відтворення текстів офіційно-ділового стилю в перекладі	19
1.4. Визначення поняття та класифікація перекладацьких трансформацій і реалій	24
Висновки до першого розділу	30
РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ОФІЦІЙНИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ЗАЯВ ТА ПРЕС-КОМЮНІКЕ НА ПРИКЛАДІ ТЕКСТІВ ПРЕС-КОМЮНІКЕ ПОСОЛЬСТВА ФРАНЦІЇ В УКРАЇНІ	32
2.1. Лексичні і граматичні особливості комюніке посольства Франції в Україні: труднощі перекладу	32
2.2. Дослідження перекладацьких трансформацій та їх аналіз	39
2.3. Особливості відтворення реалій, власних назв та безеквівалентної лексики в текстах офіційно-ділової документації	44
Висновки до другого розділу	47
ВИСНОВКИ	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	52
ДОДАТКИ	56
Додаток А Джерела ілюстративного матеріалу	57

ВСТУП

Сьогоднішні реалії України та українського народу пов'язані з повномасштабною війною, яку Росія розв'язала на території нашої країни. Тому задля підтримки України на міжнародній політичній арені, в оборонній та економічній галузях, актуальним є розширення політичних відносин з якомога більшою кількістю країн у світі, в тому числі із Французькою Республікою. Задля поглиблення партнерства України із Францією в оборонній галузі та для пришвидшення вступу нашої держави до ЄС необхідним є якісний адекватний переклад офіційних дипломатичних заяв часів російсько-української війни.

У вітчизняній науці вже є фундаментальні дослідження в галузі перекладу міжнародних документів, відтворення реалій та безеквівалентної лексики такими фахівцями, як: Шаблій О.А. «Переклад німецької юридичної лексики із коренем -bind- українською мовою (морфолого- та лексико-синтаксичні трансформації у юридичному перекладі)» (2010), Саєнко С.Г. «Письмовий переклад поправок офіційних робочих документів Ради Європи: примара буквалізму» (2013), Лобода В.А. «Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації» (2019).

Розробка перекладацьких моделей та трансформацій є активним напрямом досліджень у сучасній перекладознавчій науці. Цей напрям досліджень залучає вчених з усього світу: Єльмслев Луї, Ясон Лі, Фелкер Вікторія, Рецкер Я., Ноам Хомський, Семенов О.Л., Федоров А.В., Латишев Л.К. Україна має багато науковців у галузі мовознавства і перекладу, серед них: Чередниченко О.І., Саєнко С.Г., Корунець І. В., Головня А. В., Карабан В. І., Ковтун О.В., Коптілов В.В., Струк І. В., Журавльова О.М., Сітко А.В. та багато інших. Всі вони зробили вагомий внесок у дослідження перекладацьких моделей та трансформацій. Проте робіт українських науковців, які спеціалізуються на дослідженні саме перекладацьких трансформацій у текстах з воєнної тематики наразі небагато, можна назвати працю Білана М.Б. «Лексико-семантичні проблеми військового перекладу» (2010). Саме тому і стає потреба

в дослідженні перекладацьких трансформацій в перекладі текстів часів російсько-української війни.

Актуальність даної роботи полягає в тому, що використання лексичних, лексико-граматичних та граматичних перекладацьких трансформацій в перекладах текстів офіційних заяв обраної тематики досліджені в недостатньо повному обсязі на тлі зростання міжнародних зв'язків, які призводять до поглиблення комунікацій між державами та в швидкому та безпомилковому передаванні інформації. Усе це дає підстави говорити про необхідність поглибленого аналізу офіційних заяв, в описі їх особливостей і можливостей їх адекватного перекладу. В той же час, переклад офіційних міжнародних повідомлень тематики російсько-української війни є практично недослідженим. Тому актуальність полягає у вивченні та дослідженні саме документів такої тематики.

Мета дослідження даної роботи полягає у висвітленні специфічних жанрово-стилістичних особливостей аспектів вихідних франкомовних текстів офіційних міжнародних повідомлень та заяв, їх лексичних особливостей (реалій, власних назв та безеквівалентної лексики в цільових текстах) і визначенні основних перекладацьких трансформацій, необхідних для їх адекватного відтворення українською мовою.

Завдання роботи полягає в наступному:

- Встановити жанрову приналежність обраних текстів відповідно до визначення офіційно-ділового стилю у французькій та українській мовах;
- Вивчити специфіку перекладу офіційних заяв та прес-комюніке;
- Дослідити норми і стандарти, притаманні діловій кореспонденції французькою та українською мовами;
- Встановити стилістичні, лексичні, та лексико-граматичні особливості перекладу офіційних заяв та прес-комюніке;
- Дослідити та проаналізувати перекладацькі трансформації.

Об'єктом дослідження є специфічні проблеми перекладу на рівні тексту офіційних міжнародних заяв та прес-комюніке.

Предметом у дипломній роботі є дослідження використання перекладацьких трансформацій в перекладі текстів прес-комюніке, пов'язаних з воєнною тематикою часів російсько-української війни.

Матеріалом дослідження стали тексти комюніке офіційних міжнародних повідомлень французькою мовою та їхні офіційні переклади часів повномасштабної війни Росії проти України, доступні на сайті Посольства Франції в Україні. В роботі було проаналізовано 21 текст.

Практичне значення полягає в тому, що отримані нами результати можуть бути використані у процесі подальших перекладацьких розвідок з проблем жанрово-стилістичних аспектів перекладу, при підготовці навчальних посібників та спецкурсів з ділового листування, можуть бути застосовані при виробленні критеріїв оцінки якості перекладів текстів даного мовленнєвого стилю.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що його результати є лише частковим внеском у подальший розвиток мовознавства та перекладознавства, а зокрема в українську та французьку лінгвокультури, а також характеристика офіційно-ділового стилю та володіння технікою перекладацьких трансформацій.

Структура роботи: робота складається із вступу, двох розділів: теоретичного та практичного, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел та додатку із зазначенням джерел ілюстративного матеріалу. Загальний обсяг роботи складає 58 сторінок.

У Вступі надається обґрунтування теми дослідження, а також її актуальності; визначаються об'єкт, предмет і методи дослідження, формулюється його мета, а також практичне значення проведеного дослідження, визначаються матеріали дослідження.

У Розділі 1 висвітлено теоретичні основи офіційно-ділового стилю мови, визначено його жанри та підстилі, проаналізовано особливості відтворення офіційно-ділового стилю у перекладі.

У Розділі 2 аналізуються особливості передачі французької офіційно-ділової документації засобами української мови.

Висновки узагальнюють результати проведеного дослідження.

РОЗДІЛ 1. ВІДТВОРЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ ЖАНРОВО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ТЕКСТУ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

1.1. Основні характеристики офіційно-ділового стилю. Його особливості, підстилі та жанри

Зазвичай виділяють шість стилів мовлення, а саме:

- Розмовний (усне спілкування);
- Науковий (наукова інформація);
- Художній (мова творів художньої літератури);
- Офіційно-діловий (мова документів);
- Публіцистичний (мова масмедіа);
- Конфесійний (або сакральний) [17, с. 36].

Кожний із цих стилів має притаманні йому риси і виявляється у жанрах, характерних йому. Жанри — це різновиди текстів певного стилю, які різняться по-перше, метою мовлення, по-друге, сферою спілкування, а також іншими ознаками.

Офіційно-діловий стиль – це стиль ділового спілкування. Він регулює ділові відносини людей у державно-політичному, громадському, економічному житті, законодавстві, адміністративно-господарській діяльності та обслуговує громадські потреби людей у типових ситуаціях [7, с. 6].

Жанри офіційно-ділового стилю поділяють на усні та письмові. Жанрова диференціація текстів офіційно-ділового стилю зумовлена типовими цілими настановами, які відображають той чи інший вид діяльності у сфері ділового спілкування.

Перекладач та лінгвіст С.І. Виноградов дає визначення ділового стилю як «сукупності мовних засобів, функція яких полягає в обслуговуванні сфери офіційно-ділових відносин, тобто відносин, що виникають між органами держави, між організаціями або усередині них, між організаціями і приватними

особами в процесі їх виробничої, господарської, юридичної діяльності» [14, с. 51].

Шумейко О.А. розглядає офіційно-діловий стиль як функціональний різновид літературної мови, що допомагає задовільнити потреби суспільства в документальному оформленні різноманітних актів державного, політичного, суспільного, економічного життя, ділових відносин як між державами, організаціями, так і між членами суспільства в офіційній сфері їхнього спілкування. Сферою використання цього стилю вважає «юридичні документи та ділові папери (укази, закони, ухвали, постанови, рішення, протоколи, заяви, доручення, характеристики)» [28, с. 25].

А.Б. Шевнін виділяє дві основні особливості офіційно-ділового стилю:

- виражений зміст, притаманний офіційно-діловому стилю, має велике значення і не повинен розглядатися двозначно й мати усілякі різночитання;
- офіційно-діловий стиль визначається обмеженим колом тем.

Крім того, вчений до основних ознак офіційно-ділового стилю також відносить:

- 1) високу регламентованість мови, котра включає встановлений набір засобів вираження та відповідних методів їх побудови;
- 2) офіційність, яка передбачає суворість викладу формальною мовою, слова вживаються в прямому значенні майже без використання образності або суцільною її відсутністю і з рідкістю троп;
- 3) мова, яка використовується при офіційно-діловому стилі, як правило, уникає особистих і конкретних елементів, натомість віддаючи перевагу безособовим лексичним конструкціям [9, с. 15].

До основних (екстралінгвістичних) ознак стилю мовознавці відносять:

- 1) офіційність; при діловому спілкуванні між сторонами, визначає характер та зміст інформаційних зв'язків і регламентується чинними правовими нормами;

2) документальність і стабільність полягає в тому, що кожен офіційний документ повинен бути достовірним та об'єктивним, мати свій власний характер, який має незмінні традиційні форми впродовж тривалого часу;

3) адресність (офіційний автор і адресат документа зазвичай відомі і вказуються);

4) наявність реквізитів (обов'язкових, розташованих у певному порядку елементів документа). У різних видах ділових паперів склад реквізитів неоднаковий; він зумовлений змістом документа, його призначенням і способом оброблення;

5) смислова точність, лаконічність і послідовність викладу фактів;

6) достовірність, чітка висловлюваність формулювань та однозначність;

7) високий ступінь стандартизації мовних засобів (характерне широке вживання усталених словесних формул (кліше): *з метою, у зв'язку з, відповідно до, з огляду на, залежно від, на підставі*; повторюваність слів, мовних форм, і конструкцій як прагнення до однотипності вираження думки);

8) відсутність індивідуальних авторських рис, емоційності та образності;

9) висока регламентованість тексту, для чого його поділяють на різні частини, такі, як параграфи, пункти, розділи тощо [21, с. 107; 26, с. 247; 39, с. 108–109];

10) широке використання безособових і наказових форм;

11) розщеплені присудки (*ведеться розслідування, провадиться набір*) [22, с. 10].

Офіційно-діловий стиль мови включає такі **підстилі** та жанри: законодавчий, до якого входять: *постанови, закони, статuti, укази тощо*; дипломатичний, представлений *повідомленнями — комюніке, міжнародними угодами — конвенціями, зверненнями — нотами, протоколами*; до адміністративно-канцелярського підстилю відносять *розпорядження, звіти, накази, інструкції, заяви, довідки* [6, с. 7]. Основна функція офіційно-ділового стилю кожного з підстилів реалізується по-своєму. Автобіографія, наприклад, має лише інформативну функцію, наказ – настановчо-інформативну,

розпорядження – настановчу. Обрані нами тести посольства Франції в Україні відносяться до ділового підстилю і реалізують інформативну функцію.

Матеріали, викладені цим особливим стилем, відповідають насамперед, вимогам письмового спілкування, інколи усного. Вони торкаються сфер державного, політичного, суспільного та економічного життя, поширюючись на ділові відносини між різними установами, а також на громадську, промислову та інші види діяльності, які здійснюють окремі члени суспільства.

Наявність усталених мовних фраз і стандартизованих початків і кінцівок документів є основоположним аспектом офіційно-ділового стилю. Такий вибір мовної техніки часто замінює певні форми вираження думки і стає універсальним засобом спілкування. Вони широко відомі як кліше, усталені словесні формули, які прив'язані до конкретних ситуацій, і вважаються звичайними й обов'язковими компонентами спілкування.

Мовні одиниці, які складаються з постійного складу компонентів, мають визначений порядок та характеризуються звичністю звучання, називаються кліше. Деякі приклади сталих виразів та кліше: *згідно з оригіналом, встановити контроль, слідством встановлено, до заяви додаю, відповідно до, мати на увазі, брати участь, надати перевагу, з метою перевірки* тощо.

Кліше можна поділити на такі види:

а) прості, які характеризуються простою та лаконічною мовою і складаються з двох слів, наприклад: *до наказу додаю, згідно з, до відома, оголосити подяку, накласти стягнення, відповідно до, надсилаємо вам, просимо надіслати, вжити заходів* тощо;

б) ускладнені, є більш багатослівними і складаються більше, ніж з двох слів: *мати на увазі, взяти на контроль, брати участь у заходах, вжити суворих заходів, ознайомити керівний склад, накласти дисциплінарне стягнення* тощо;

в) складні; їх структура складається з двох простих кліше, які поєднані в один спільний блок: *складено і завірено у двох примірниках, відділ боротьби з*

незаконним обігом наркотиків, контроль за виконанням наказу залишаю за собою тощо.

Тексти офіційно-ділового стилю потребують документаційних тверджень, точності формулювань, не припускають двозначності сприймання змісту [34, с. 8-9].

Тексти ділового спілкування можна аналізувати за їх жанровими ознаками, які включають тематичний зміст, як номінативний, так і комунікативний, а також композиційні характеристики та мовні засоби, які застосовуються при передачі змісту. Зазначений вище зміст включає: дані про відправника, які відображені в тексті та певною мірою визначають відбір мовних елементів у процесі формування самого тексту. Номінативний зміст включає в себе: дані про відправника та одержувача, які містять такі дані, як: назва компанії чи фірми; поштова адреса; номер факсу, номер телефону та (чи) факсиміле; дату написання; звертання; заголовок тексту; посилання з указанням дати створення листа, на який була надана відповідь; зазначається подія з застосуванням сталої формули ввічливості; ставляться підписи, вказуються прізвище, ім'я та по батькові, особи, яка ставить свій підпис на листі. Комунікативний зміст включає вираження відносин між адресатом повідомлення та іншими учасниками, які беруть участь у комунікації і ситуації за допомогою різних форм засобів вираження. Також слід враховувати соціокультурні аспекти. Таким чином, французькі дослідники відзначають особливий, передовий стиль, притаманний діловому листуванню, водночас привертаючи нашу увагу на тенденцію, яка призводить до його поступового спрощення. Використання стандартних формулювань та чітка побудова структури листа є головною вимогою даного стилю: *titres de civilité, formules de politesse*. Для того, щоб передати ідейно-образну сутність першотвору перекладачу необхідно приділити увагу семантиці та стилістиці твору, щоб зберегти та відобразити за допомогою семантико-стилістичної структури його доцільність [1, с. 8].

Проте всі норми, сформовані в наш час, беруть своє коріння з давніх часів. Так, ще на початку становлення французької літературної мови і перекладу творів закладаються основи, які актуальні і в наш час. Свій вагомий внесок у перекладознавство зробив Етьєн Доле.

Відомий французький філософ і перекладач Етьєн Доле (1509-1546) зазначив такі **принципи перекладу**:

1) перекладач повинен досконало розуміти зміст оригінального тексту та задуми автора;

2) йому необхідно на високому рівні володіти мовами оригіналу та перекладу;

3) також фахівцю слід уникати тенденції дослівного перекладу, інакше він спотворить оригінальний зміст та зіпсує красу метафоричного виразу;

4) роблячи переклад з більш розповсюдженої мови на менш використовувану мову, перекладачу весь час потрібно докладати зусиль для розвитку останньої;

5) через вибір і порядок споріднених слів перекладачеві необхідно при перекладі спромогтися дотриматися повного ідейно-художнього звучання, подібного до оригіналу.

Описані принципи перекладу зберігають свою актуальність і в наш час [20, с. 18].

1.2. Офіційні документи, їх особливості і види

Офіційно-діловий стиль – один із найдавніших функціональних різновидів мовлення. Його ознаки знаходимо в зазначених документах XI–XII ст. («Мстиславова грамота», 1130 р.; правовий кодекс «Руська правда», «Устав Володимира Мономаха»), в українсько-молдавських грамотах, українських грамотах XIV і XV ст., літописах (Галицько-Волинський, поч. XIII ст.; Лаврентіївський, 1377 р.; Іпатіївський, 1425 р.), статутах та угодах [16, с. 111], «Хроніки Сен-Дені»» початок XI до кінця XV ст., послання «Про мистецтво

перекладу», 1540 р. Мартін Лютер, який вимагав широкого використання ресурсів народної мови [20, с. 18].

Документ є головним видом текстів у офіційно-діловому стилі. Документи поділяють в залежності від форми звітності адресатам та за жанрами підстилів на: законодавчий, дипломатичний та виконавчий.

Слово **документ** походить від *лат. Dokumentum*, що означає повчальний приклад, взірець, доказ у сучасній мові. Можна виокремити такі види документів:

- 1) діловий папір, засвідчує юридичний факт, встановлює право на щось або служить доказом чого-небудь [5, с. 18];
- 2) документальне підтвердження формальної ідентифікації особи;
- 3) письмовий твір, грамота і тому подібне, які являють собою свідчення історичних, важливих фактів [11, с. 24].

Залежно від способу донесення інформації до адресатів розрізняють документи, які мають бути письмово підтвержені (*квитанції, рахунки, накладні, відомості, довідки, кошториси, фінансові звіти тощо*). Основна інформація, зазначена в них, має бути в цифровому вигляді і мати призначення доказовості.

Не лише тексти зазначеного жанру фіксуються письмово. Хоча для текстів інших жанрів здебільшого використовуються усні повідомлення, це насамперед, оголошення за допомогою засобів масової інформації, повідомлення, проголошені на нарадах, конференціях та прес-конференціях, зустрічах, судових засіданнях. Можна віднести сюди різноманітні укази, постанови, акти, декларації, рішення, ухвали, оголошення, контракти, заяви, звернення офіційних осіб і партій, протести, угоди, договори, галузеві команди, які застосовуються у багатьох сферах життєдіяльності: спортивній, пілотній, морській, військовій, будівельній та інших.

За призначенням документи поділяються на розпорядчі та нормативні. Причому розпорядчі – це вказівки щодо діяльності об'єктів, а нормативні містять індивідуальну чи колективну діяльність і правила поведінки.

Найсуттєвішою ознакою офіційно-ділового стилю є стандартизованість в мовному оформленні документів. Дану особливість у сфері ділових відносин можна прослідити в застосуванні типових та часто повторюваних ситуаціях та змістах. Це сприяє економії місця та часу при оформленні та обробці документів, а також сприйняття та їх розуміння і впливає на підвищення інформативності документів [25, с. 258].

За рівнем стандартизації виділяють:

- Документи, які мають низький рівень стандартизації та відносно незмінну зовнішню структуру, в яких обов'язковим є лише зазначення найзагальніших відомостей, інша інформація може викладатися в конкретній чи довільній формах. Прикладами таких документів, можуть бути: *доручення, автобіографії, розписки, звіти, протоколи, рапорти, довідки, договори, офіційні листи тощо*. Послідовність змісту та структура у текстах такого типу документів є невід'ємною частиною. Обов'язкові логічні елементи таких текстів - це вступ, основна частина та закінчення;

- Документи з помірним або середнім ступенем стандартизації. У таких документах відсутня точність, але часткова підготовлена заздалегідь інформація допомагає в швидкості використання та обробці. *Довідка та перепустка* є наглядними прикладами таких документів;

- Документи з високим ступенем стандартизації зводяться з використанням єдиних форм, бланків, в які при заповненні необхідно лише внести необхідну інформацію, підкреслити чи зазначити потрібний варіант або поставити прочерк. Тексти таких документів надруковані або вироблені на трафареті. До таких документів належать, документи науково-ділового стилю, а саме: описи, рецензії, анотації, проекти, програми конференцій, проспекти, каталоги, інструкції.

За типом інформації документи поділяють на цифрові і текстові. Серед цифрових документів виділяють: статистичні бюлетені, кошториси, фінансові звіти, накладні.

В свою чергу текстові складаються з:

- регламентуючих: *конституція, статут, акт, угода, дипломатичний протокол;*
- інформативних: *повідомлення, оголошення, меморандум, звіт;*
- підсумовуючих: *протокол засідання, витяг з протоколу, резолюція, резюме, декларація, заява партії, відозва* [38, с. 32].

Документи, в основному, діляться на дві основні групи: документи, які мають приналежність до фізичних та юридичних осіб. Такими документами є: паспорти, сертифікати, довідки та свідоцтва, правоустановчі документи підприємств, договори, протоколи, угоди. Документи, які належать фізичним особам при перекладі, щоб набути юридичної сили для використання їх за кордоном повинні пройти легалізацію. Про цю особливість не треба забувати.

Ще однією ознакою офіційно-ділового стилю слід вважати безособовий характер тексту, коли висловлювання йде не від якоїсь конкретної, а від узагальненої особи (*держави, закону, порядку, права*). Навіть тоді, коли вказується конкретна особа (*заява, доручення тощо*), авторська індивідуальність приховується стандартом документа, що, в свою чергу, зумовлює відсутність емоційності та суб'єктивності [11, с. 24].

Актуальність, точність та об'єктивність змісту – це вимоги, яким повинен відповідати текст документа. Окрім цього, слід враховувати повноту інформації документу, її максимальну стислість, логічність викладу та нейтральність тону.

Факти, викладені в документі, мають відображати дійсний стан речей, чим вказувати на його достовірність. Точність викладу означає, що твердження відповідають істинним фактам і не допускають двозначності в тлумаченні слів і виразів. Точність мовлення досягається у вмінні формулювати власні думки, використовуючи слова, словосполучення та речення, дотримуючись норм, встановлених художньою мовою.

Смислова зв'язність речень забезпечується логічністю і чіткістю висловлювання думки. Надмірне використання «зайвих слів» або інших недоречностей може призвести до помилок у логіці викладу тексту. Тому

потрібно дотримуватися логічності і точності висловлювань, щоб не призвести до втрати розуміння тексту слухачем або читачем.

Текст вважається адекватним, якщо використані мовні засоби відповідають меті, темі та логічному змісту. Для полегшення розпізнавання при оформленні документа, необхідно використовувати слова, які точно передають зміст. Документ вважається повним, якщо його зміст охоплює всі обставини справи. А текст, який не містить зайвих слів, смислових повторів або надмірно довгих міркувань, що не стосуються суті справи, називається стислим.

Мовну своєрідність стилю формують властиві йому лексико-граматичні засоби мови:

- лексичні: лексика здебільшого нейтральна, використовується обмежена кількість слів у переносному значенні; широке вживання суспільно-політичної, професійно-виробничої, адміністративно-канцелярської лексики, професійних термінів; спеціальна фразеологія (*брати участь, оголосити подяку, порушити питання*); значна кількість стандартних висловів – мовних штампів і кліше (*довести до відома, з огляду на ситуацію, за розпорядженням ректора, відповідно до плану, згідно з наказом, у відповідь на та ін.*); відсутність емоційно забарвленої лексики, будь-якої мовної індивідуальності автора; мінімальне використання синонімів, багатозначних слів; уживання номенклатурних назв, складноскорочених слів, аббревіації;

- морфологічні: висока частотність уживання віддієслівних іменників (*виконання, відповідь, опис, розподіл*), форм інфінітиву (*підготувати, обґрунтувати, створити, заслухати*), теперішнього часу дієслова зі значенням наказовості (*пропоную, зобов'язую, наказую*), безособових форм дієслова (*заборонено, підписано, укладено*); обмежене вживання займенників і прикметників (більш характерні відносні прикметники у стійких словосполученнях типу *матеріальна допомога, державна скарбниця, соціальний захист* та ін.); надається перевага у використанні числівників у словесно-цифровій формі (*125 тисяч, 2 жовтня, 1995 року*); висока частотність

уживання відіменних похідних прийменників і складних сполучників (з *метою, за рахунок, у разі, відповідно до, на підставі; унаслідок того, що та ін.*);

- синтаксичні: чітко регламентоване розміщення частин тексту, його рубрикація; тенденція до використання простих з граматичного погляду, але поширених, ускладнених конструкцій (з однорідними і відокремленими членами речення, вставними словами); висока частотність уживання односкладних, зокрема інфінітивних і безособових, речень; уживання складних речень, що передають логічне підпорядкування одних фактів іншим; синтаксичні конструкції здебільшого розповідного й спонукального типу; прямий порядок слів у реченні; пропуск слів (слова) у реченнях майже не допускається [12, с. 57].

Можемо бачити, що одним із різновидів документів офіційного-ділового стилю є *діловий лист*. Загальновизнаною нормою зовнішнього оформлення ділового листа є лаконічність. Приділяється увага і паперу, на якому пишеться діловий лист. Зазвичай, папір повинен бути стандартного формату білого кольору, хоча деякі підприємства на сьогоднішній день віддають перевагу пастельним тонам, наприклад, сірому або блакитному. У будь-якому разі, папір має бути достатньо світлого кольору, щоб, за необхідності, можна було зробити з нього розбірливу фотокопію. Звичайно, якщо лист складається від руки, велике значення приділяється розбірливості почерка. Що стосується офіційних документів (*наприклад, підписання чеків*), рекомендується користуватися ручкою чорного кольору, якнайбільш стійкою.

Стиль ділового листування повинен бути чітким і точним, а речення - короткими або середньої довжини. Звичайно, граматична правильність має важливе значення, а помилки, в тому числі пунктуаційні, є неприйнятними. Слід також пам'ятати, що офіційні листи повинні надсилатися в двох примірниках, а також вони можуть підпадати під дію закону, тому уникайте необережних формулювань і, за необхідності, проконсультуйтеся з юристом. На отримані листи слід відповідати оперативно, в термін від двох днів до одного тижня. Адреса та номер телефону відправника повинні бути

надруковані у верхньому лівому куті, якщо лист складається з декількох сторінок ці відомості зазначаються лише на першій сторінці. Адреса, як правило, розташовується трьома рядками і не повинна перевищувати шість рядків. При цьому, довжина рядка повинна бути не більше 8 см, у першому рядку вказується прізвище та посада одержувача, у другому – власне адреса, у третьому зазначається поштовий індекс та відділення без підкреслень, розділових знаків і пробілів між цифрами. Вся інформація вказується великими літерами. До речі, Пошта Франції публікує, а також розміщує на своєму сайті каталог поштових індексів. Існує кілька кодів для країн, регіонів, департаментів, округів, комун. Париж, Марсель і Ліон через велику кількість населення має кілька кодів. У Франції 26 регіонів, з яких 22 – столичні регіони і чотири - заморські департаменти. Регіональні коди є двозначними. Наприклад, код регіону Шампань-Арден – 21, з департаментами 08, 10, 51 і 52. Кодування назв країн здійснюється за допомогою літер: D (Германія), CA (Канада), F (Франція). Назва комуни повинні бути написані без діакритичних і розділових знаків. Єдиними скороченнями, що допускаються, є аббревіатури – ST і STE, але множина цих слів вказується повністю: SAINTS і SAINTES. Відповідно до сучасних стандартів, 38 знаків, включно з пробілами - кількість, якої необхідно притримуватися при електронному листуванні. Лист повинен починатися з ввічливого звертання по центру сторінки: «Monsieur... Madame...». Відстань від верхнього краю сторінки повинна бути достатньо великою, щоб виказати повагу. «Je vous adresse...» - «Я звертаюсь до Вас...» - це сприйнятний початок речення, але все ж таки інша побудова вважається більш припустимою: «En réponse à votre lettre du... je vous adresse...» - «У відповідь на Ваш лист від... звертаюсь до Вас...». Присвійні займенники краще не використовувати в зворотах: «Chère Madame», а не «Ma chère Madame», також уникати перевантажень: «Monsieur Dupont, а не «Cher Monsieur Dupont» і зайвого та нелогічного постскриптуму.

Існують загальні правила побудови аббревіатур, які допускається використовувати при діловому листуванні. Наприклад, якщо аббревіатура

складається з перших літер слова і закінчується крапкою, то сприйнятне скорочення виглядає наступним чином: *référence* = *réf.*; у випадку вживання абрєвіатур, які не мають крапки на кінці і закінчуються останньою літерою слова, дозволяється наступне скорочення: *boulevard*=*bd*; або ж таке: *répondez s'il vous plaît* =*RSVP* або *rsvp* [29, с. 439-444].

Основними документами дипломатичного листування є: ноти, пам'ятні записки, меморандуми, зовнішньполітичні заяви, листи, комюніке тощо.

Особливе місце в дипломатичних документах займає **комюніке** (*фр. un communiqué*). Комюніке - це урядове повідомлення, здебільшого про наслідки або хід дипломатичних переговорів [30, с. 55]. Комюніке відрзняється від інших дипломатичних документів здебільшого тим, що це документ двосторонніх або багатосторонніх перемовин, який обов'язково узгоджується сторонами цих перемовин та має характер офіційного повідомлення. Комюніке має міжнародно-правовий характер і міжнародно-правове значення та містить позиції сторін, які займаються розглядом питань, пов'язаних з міжнародним життям. Оскільки ми аналізуємо тексти часів російсько-української війни, то і комюніке, які ми розглянемо, належать до дипломатичного підстилю.

1.3. Особливості відтворення текстів офіційно-ділового стилю в перекладі

Переклад офіційно-ділової документації набуває актуальності у зв'язку з високим розвитком міжнародних відносин і стає одним з найбільш затребуваних видів перекладу. Будь-яка галузь зараз характеризується наявністю міжнародного співробітництва, тим паче це стосується документообігу посольства Франції. Слід зауважити, що якість такого співробітництва залежить від професійно складеної документації та її перекладу.

На сьогодні найбільш затребуваним видом перекладу вважається переклад документів. З цього і постає особливість, яка обумовлена офіційністю документа і спричинена ситуацією спілкування і характером відносин між партнерами.

З точки зору лексики, даний стиль характеризується використанням великої кількості термінів і кліше. Як в усному, так і писемному мовленні, застосовується однозначність контексту, чітка логічна побудова речень та беземоційність у викладенні матеріалу. При перекладі необхідно використовувати обмежену кількість синонімічних конструкцій. Враховуючи стилістичні особливості офіційно-ділового стилю, вживати спеціальну термінологію для досягнення точності.

Найпоширенішими синтаксичними особливостями ділового спілкування є довгі речення, велика тривалість і надзвичайно розгалужена система сполучників. Так, інколи всі умови домовленостей, зумовлені і викликані, як наслідок реалізації відносин, можна прослідити лише в єдиній пропозиції.

Перекладаючи терміни та роблячи пошук їх еквівалентів, необхідно враховувати контекст, в якому той чи інший термін вживається, а також яким чином в подальшому відповідний перекладений термін стає в нагоді, щоб реалізувати його основне значення. Значення терміна залежить від контексту:

- *Charte* (фр.) в угоді воно перекладається не як «хартія» або «декларація», а «*статут*», наприклад: *la Charte de l'Organisations des Nations Unies – Статут ООН* [19, с. 87];

- *Loi* - може перекладатися як «закон» або «устав» у контексті конкретного законодавства, наприклад, *Устав Франції - Loi de la France*;

- *Tribunal* - може означати «суд» або «трибунал» у контексті спеціалізованого органу, який вирішує певні типи справ, наприклад, *трибунал з прав людини - tribunal des droits de la personne*;

- *Avocat* - може перекладатися як «адвокат» або «захисник» у контексті кримінального процесу, де адвокат представляє інтереси підсудного;

- *Arrêté* - може означати «*постанову*» або «*наказ*» у контексті адміністративного регулювання, де постанови видаються органами влади;
- *Contrat* - може перекладатися як «*договір*» або «*контракт*» у контексті комерційних угод;
- *Demande* - може означати «*заяву*» або «*позов*» у контексті судового процесу, де особа подає заяву до суду;
- *Plainte* - може перекладатися як «*скарга*» або «*позов*» у контексті кримінального процесу, де потерпілий подає позов до суду;
- *Testament* - може перекладатися як «*заповіт*» або «*тестамент*» у контексті спадщинного права. В таких випадках перекладач удається до трансформацій або обирає серед аналогів.

При перекладі текстів ділового спілкування мовні штампи оригінального тексту та тексту перекладу можуть бути ідентичними за змістом, але відрізнятися за формою. В таких випадках застосовують дослівний переклад, щоб максимально точно відтворити офіційно-діловий документ. Цим пояснюється доволі розповсюджене дослівне перекладання текстів та їх відносна еквівалентність.

Варто зауважити про присутність іншомовних запозичень у сфері дипломатичної термінології. Більшість запозичень зроблено саме з французької мови, яка протягом вагомого періоду вважалася та залишається мовою світової дипломатії. Прикладом можна навести такі дипломатичні штампи та кліше (дивись табл.1.1.):

ДИПЛОМАТИЧНІ КЛІШЕ

Таблиця 1.1.

Французька мова	Українська мова
En vue d'attendre l'objectif	Для досягнення цілей
A titre volontaire	На добровільних засадах
Ratifier l'accord	Ратифікувати угоду
En foi de quoi	На посвідчення чого
Visé à l'annexe A	Зазначених у Додатку А

Виділяються ще такі терміни, запозичені з французької мови: *асамблея, комюніке, парламент, політика, експропріація, тероризм, гарнізон, дипломат, гвардія, флот, бюрократія* тощо. У свою чергу до словникового складу французької мови проникають і українізми: *cosaque, intelligentsia, sotnia, slobode, ataman, boulava* тощо. Крім того, відзначено у французькій мові кілька кальок з українських слів: *le dizainier (десяцький), le certainier (сотник)* і тому подібне. Найчастіше відбувається запозичення іменників, рідше прикметників та інших частин мови. Таким чином, запозичення – це складний процес, результатом якого є виникнення нового слова, яке характеризується фонетичними, семантичними змінами.

Для текстів офіційно-ділового стилю найбільш характерними та найчастіше використовуваними морфологічними засобами є: домінування граматичної категорії іменників, відсутність особових займенників, через нейтральність і офіційність ділових текстів, вживаються дієслова у формі інфінітиву, або в неозначеній чи безособовій формі, також відсутня наказова форми дієслів, вживання часових, логічних прийменників та прикметників, які мають емоційно-нейтральне забарвлення.

У дипломатичних текстах французької мови, переважають прості граматичні часи: *présent de l'indicatif, passé composé, futur simple*, що пояснюється регламентаційно-директивною функцією текстів міжнародних угод.

Спільним для всіх різновидів офіційно-ділового стилю є наявність аббревіатур, акронімів, складноскорочених слів:

- *Organisation pour la sécurité et la coopération en Europe (OSCE);*
- *Organisation du traité de l'Atlantique Nord (OTAN);*
- *Agence France Presse (AFP);*
- *référence (réf);*
- *président directeur général (pdg),* тощо.

Для офіційно-ділового стилю характерне використання латинізмів, які отримали свого роду термінологічне забарвлення в мові дипломатичних

документів: *à la lettre* – буквально, *contretemps* - переешкоди, *chancellerie* – канцелярія, *agression* – агресія.

Також складність виникає і в перекладі міжмовних омонімів, що добре відображається при письмовому перекладі: *intelligent* з французької - розумний, а не інтелігент, *enquête* – відповідає українському розслідування, а не анкета.

Для офіційно-ділового стилю характерна традиційність засобів вираження, а саме - наявність значної кількості архаїчних слів і виразів: *ci-dessus* - вищевикладений, вищесказане; *désormais* - з цього часу, надалі; *notifier* - повідомляти, сповіщати. До найбільш вживаних можна віднести такі слова і вирази, які мають термінологічне забарвлення в мові дипломатичних документів Франції, наприклад: *persona grata*; *persona nongrata*; *pro tempore*; *the quorum*; *conditio sine qua non*; *status quo*; *mutatis mutandis* та ін.

Як можна побачити, у сучасній комунікації до перекладу офіційно-ділових текстів існують досить жорсткі вимоги. Вони доповнюють одна одну і тісно переплітаються між собою. Серед них можна навести: ідентичність перекладу, відповідність іншим подібним документам та нормам і правилам української мови.

Отже, переклад офіційно-ділової документації – це один з найважчих і найскладніших перекладів, який в сучасному житті відіграє велику роль і вимагає від перекладача велику кількість якостей та навичок. Ерудованість, обізнаність у сфері перекладу, лексикології, термінології, і це лише декілька з них. Труднощі при перекладі можуть виникати як через особливості тексту, так і через розбіжність систем та структур мови оригіналу та мови перекладу. При перекладі заяв, документів, комюніке існує багато відмінностей, як культурних, так і мовних, які необхідно враховувати. Не менш значимими є знання лексичних еквівалентів слів обох мов для автоматичної заміни зі збереженням автентичності оригіналу.

1.4. Визначення поняття та класифікація перекладацьких трансформацій і реалій

Канадські вчені Ж.-П. Віне і Ж. Дарбельне зробили великий внесок у розвиток не лише франкомовного перекладознавства, а й і перекладознавства усього світу, наполягаючи на більш досконалому вивченні і застосуванні можливостей лінгвістики при перекладі. В своїй роботі «*Stylistique comparée du français et de l'anglais*» [42] приділили увагу проблемам перекладу двох мов через порівняльний стилістичний аналіз. В своїй книзі вони зазначили сім перекладацьких трансформацій: запозичення, калькування, переклад, транспозиція, модуляція, еквівалентність та адаптація. Однак, необхідно визнати, що перекладознавство як наука не стоїть на місці і з тих часів зазнало змін.

Для того, щоб набути максимально наближеного перекладу з дотриманням контекстуальних еквівалентів, в процесі перекладу текстів офіційно-ділового стилю існує необхідність використання перекладацьких трансформацій.

Трансформація, або перетворення, являє собою основу для більшості перекладацьких прийомів. У загальному розумінні термін трансформація, віднесений до процесу перекладу і означає перетворення формальних компонентів одиниці оригінального тексту зі збереженням інформації, закладеної в повідомленні, яка в семантичному плані називається інваріантом та має визначеного кінцевого отримувача.

Л.С. Бархударов дає визначення терміну *перекладацьких трансформацій*, як міжмовного перетворення, модифікування елементів оригінального тексту, операції зміни сенсу або перефразування з метою досягнення перекладацького відповідника [2, с. 240]. Перекладацькі трансформації – це «стратегії перекладу, що можуть бути використані під час перекладу різних джерел, коли словникова відповідність структури відсутня або не може бути використана за умовами контексту» [23, с. 72]. На думку

української перекладачки А.В. Мамрак, «перекладацькі трансформації – це символічно виражені морфосинтаксичні відповідності між подібними реченнями та фразами» [24, с. 394].

Перекладацькі трансформації поділяються на лексичні, граматичні та лексико-граматичні залежно від характеру мовних одиниць оригіналу.

Лексичні трансформації – це передача значення лексичних одиниць оригіналу лексемами мови перекладу, які не є словниковими еквівалентами та при зміні своєї внутрішньої форми, передають сенс, актуалізований одиницями вихідного тексту. Виділяють п'ять видів лексичних трансформацій, а саме: конкретизація, генералізація, зміщення, додавання та вилучення.

За таким же принципом, як і лексичні перетворення, граматичні трансформації можуть потребувати опущення слів або, навпаки, додавання яких-небудь елементів. До граматичних трансформацій відносять синтаксичне калькування або ж прямий переклад, поділ або об'єднання речень, граматичні заміни: заміни форм слова, частин мови, членів речення. Найбільш вживаною граматичною трансформацією слід вважати заміну іменників дієсловами.

Лексико-граматичні являють собою міжрівневий тип перетворення і «зачіпають одночасно лексичні і граматичні одиниці оригіналу, тобто здійснюють перехід від лексичних одиниць до граматичних і навпаки» [18, с. 53].

Невід'ємною частиною лексики будь-якої мови є *слова-реалії*, котрі відображають життя людей, що говорять цією мовою. Тому і стає необхідність в їх перекладі, що допомагає краще зрозуміти культуру народу, і навпаки, обізнаність в культурних особливостях допомагає зробити більш якісний переклад.

Поняття реалії використовується в лінгвістиці понад півстоліття і за цей час зазнало змін і здобуло нових напрямків у перекладацькій та лінгвістичній науках. Реалії потребують більш ретельного вивчення, тому що належать до найменш досліджених лінгвістичних одиниць. Їх відносять до безеквівалентної

лексики [8, с. 106]. Багато дослідників, які займалися вивченням даної тематики дають неповні, приблизні поняття реалії.

Р.П. Зорівчак зазначає, що під терміном «реалія» слід розуміти «моно- і полілексемні одиниці, основне значення яких вміщує традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [13, с. 36]. О.І. Чередниченко не цілком погоджується з таким визначенням. Мовознавець та перекладач зазначає, що реалії є носіями етнокультурної інформації, не властивими для об'єктивної дійсності мови-сприймача у визначений історичний період [35, с. 186]. Дуже часто реаліями вважають «фразеологічні звороти, тобто стійкі словосполучення всіх типів, в тому ж числі ідіоми, багато з яких мають характерне національне або історичне забарвлення» [27, с. 172].

Елізабет Маркштайн, австрійська славістка, перекладачка вважає реалією «елемент побуту, історії чи політики визначеного народу, країни або місцевості, який не має відповідника у інших народів, в інших країнах і інших місцевостях. Реалії є показниками ідентичності національного / етнічного утворення, національної / етнічної культури – в широкому сенсі – і притаманні конкретній країні, конкретному регіону, визначеній частині Землі» [41, с. 288].

Л.Н. Соболев дає визначення поняття реалія, як «побутові і специфічні національні слова й звороти, які не мають еквівалентів у побуті, а отже, і в мовах інших країн, і слова із національного побуту, яких нема в інших мовах, тому що нема цих предметів і явищ в інших країнах» [31, с. 290]. С. Влахов та С. Флорин пропонують розрізняти реалії, поділивши їх на два поняття: «реалія-предмет» і «реалія-слово». У поняття «реалія-предмет» вкладають матеріальні предмети, речі, які колись існували чи існують в наш час. Розглядаючи поняття «реалія» в перекладознавстві стає помітним, що цим терміном позначають здебільшого слова, які називають згадані предмети і речі [10, с. 69]. Томахін пропонує під поняттям реалії розуміти – «назви, властиві лише певним націям та народам, предмети матеріальної культури, факти історії, державних

інститутів, імена національних і фольклорних героїв, міфологічних істот тощо» [33, с. 5].

Практичний інтерес при перекладі становлять способи відтворення реалій. Існує дев'ять способів їх удавання:

- комбінована реномінація - поєднання транскрипції з описовою перифразою, це доволі ефективний, хоча й багатослівний спосіб максимальної передачі семантики реалій, пов'язаний з лінійним розширенням тексту;

- дескриптивна перифраза - пояснення реалії якимось терміносполученням;

- транскрипція, ще відома, як транслітерація. Процес транскрипції полягає в механічному перенесенні письмового тексту або окремих слів з однієї графічної системи в іншу. Основна мета полягає в тому, щоб забезпечити точність передачі. Транскрипція та транслітерація є найбільш лаконічним способом досягнення цієї мети. Цей спосіб створює унікальний експресивний потенціал: коли транскрибоване слово з першотвору виділяється як іноземне та наповнює об'єкт, який описує, конотацій самобутності, новизни, оригінальності. Перекладачі доволі часто вдаються до транскрипції та транслітерації [43, с. 3];

- ситуативний відповідник – це елемент, який лише в кордонах одного тексту має сутність;

- калькування, відноситься до лінгвістичного процесу запозичення, під час якого нова фраза, слово чи значення утворюються шляхом буквального перекладу слухного відповідника з іноземної мови;

- гіперонімічне перейменування або генералізація, споріднена з фундаментальними поняттями лексичних трансформацій. Цей спосіб доволі розповсюджений вид перекладу реалій. Він також використовується з категоризацією позначення, визнанням ізоморфізму частини та цілого, тобто коли відбувається заміна слова, яке має більш вузьке значення при перекладі, на слово з більш широким значенням;

- транспозиція на конотативному рівні - це заміна реалії, яка в першотворі використовується, насамперед в конотивному, тобто образному, переносному, а не в прямому, тобто денотативному значенні, реалією, яка виконує подібну функцію в мові перекладу;

- метод уподібнення або синонімічна заміна - це відтворення семантико-стилістичних функцій реалії мови оригіналу іноземним відповідником, тобто реалією мови отримувача;

- контекстуальне розтлумачення реалій полягає у роз'ясненні суті реалії у найближчому контексті [13, с. 84].

Під час перекладу, як правило, використовуються особливі методи. Найбільш вживаними є: калькування, транскрипція або транслітерація. Ці прийоми необхідні через велику кількість термінології та вживання власних імен у текстах. Крім того, анатомічний переклад також є часто вживаним прийомом, який використовується з вищезазначеними. Однак прийом генералізації використовується рідко, це обумовлено потребою отримання документів при перекладі з високим ступенем точності. Скорочення і аббревіатури притаманні для різних типів документів. Існують спеціальні, щоб розшифрувати їх.

Загальновідомо, що між словами двох різних мов може спостерігатися повна відсутність відповідностей. У разі відсутності повних чи часткових відповідностей у словнику іноземної мови слів чи словосполучень, утворюється безеквівалентна лексика даної мови. Умовно безеквівалентну лексику поділяють на дві групи:

1) Власні імена. До даної групи відносять: власні та географічні назви, особові імена, назви установ, підприємств, організацій, газет, журналів тощо).

2) Слова-реалії. Дана група включає лексичні одиниці, які позначають предмети, поняття, обставини та випадки, яких немає в реальному житті іншомовної спільноти. Ця група охоплює поняття, що позначають різноманітні побутові речі, предмети матеріальної чи духовної культури, властивої лише окремому населенню. Слова-реалії утворюються у мові кожного народу

мимохідь, окреслюючи місцеву специфіку, чим створюють труднощі фахівцям при перекладі і потребують особливої уваги та зосередженості [37, с. 172].

Дещо розбіжну класифікацію перекладу реалій від попередніх наводить Т.Р. Кияк, український вчений-мовознавець. Вона включає в себе такі способи: транскрипція, гіпо-гіперонімічний переклад, уподібнення, міжмовна конотативна транспозиція, дескриптивна перифраза або перифрастичний переклад, комбінована реномінація, контекстуальне розтлумачення реалій, ситуаційний відповідник, калькування [15, с. 150].

Такі вчені, як С. Влахов та С. Флорин зазначають, що «реалії виступають в вигляді самостійного кола слів до безеквівалентної лексики. Лише частково покривають коло реалій, але наряду з цим виходять за межі безеквівалентної лексики терміни, вигуки, екзотизми, абрєвіатури, скорочення, звернення, відступлення від художніх норм; із реаліями стикаються власні імена, географічні назви і фразеологізми. В тих же самих кордонах безеквівалентної лексики особливе місце належить словам, які можна охарактеризувати власне безеквівалентною лексикою - це одиниці, які не мають лексичних еквівалентів в перекладацькій мові» [10, с. 43].

Отже, можна помітити, що не існує одностайної думки, щодо суті поняття трансформації. Також фахівці не дійшли до спільної згоди стосовно класифікації перекладацьких трансформацій. Тому вони мають, як розбіжності, так і подібності. З вищезазначених, найбільш повною можна вважати класифікацію В. Н. Комісарова. Першою, зробленою іноземними фахівцями, можна вважати класифікацію канадських лінгвістів Ж.-П. Віне і Ж. Дарбельне, які класифікували прийоми перекладу з методологічною метою.

Неабияких знань від перекладача потребує переклад реалій. Перекладач повинен мати знання з лінгвокраїнознавства. Це пов'язано з тим, що реалії можуть не мати термінологічного забарвлення, не вирізнятися стилістично.

Слід зазначити, що при перекладі реалій виникають дві проблеми такі, як: відсутність еквівалента на позначення певного предмета і необхідність в передаванні семантики та національно-історичного забарвлення слова. Для

цього під час перекладу реалій, які фактично зустрічаються в перекладах застосовують дев'ять основних способів: транскрипція (транслітерація); комбінована реномінація; дескриптивна перифраза; ситуативний відповідник; калькування; гіперонімічне перейменування (генералізація); транспозиція на конотативному рівні; метод уподібнення (синонімічна заміна) та контекстуальне розтлумачення.

Висновки до першого розділу

В першому розділі ми з'ясували суть поняття жанру і визначили основні характеристики офіційно-ділового стилю, спираючись на доробок С.І. Виноградова, О.А. Шумейко і А.Б. Шевніна, зокрема перш за все йдеться про високу регламентованість мови, офіційність, безособовість лексичних конструкцій, високий ступінь стандартизації мовних засобів, виразну логізацію трактувань, відсутність емоційності та образності, значне вживання безособових та наказових форм, наявність нейтральної лексики у прямому значенні, застосування кліше - сталих формул, закріплених за певними ситуаціями, поділ тексту на параграфи, пункти, підпункти тощо. Крім того, визначили, що найхарактерніші речення – це прості поширені речення, розщеплені присудки, наявні документація тверджень, точність формулювань, неприпустимість двозначності, відсутність індивідуальних авторських рис тощо.

Основна вимога офіційно-ділового мовного стилю на письмі є нейтральний стиль побудови тексту, точність, ясність, лаконічність, стислість, послідовність, структурованість, наявність стандартних мовних зворотів, використання усіх необхідних реквізитів і правильне їх оформлення.

Щодо особливостей відтворення текстів офіційно-ділового стилю в перекладі, відзначимо проблеми, пов'язані з перекладом дипломатичних кліше, запозичень, скорочень, аббревіатур, складноскорочених слів, які часто вживаються в заявах та комюніке, латинізмів тощо.

Було з'ясовано, що переклад текстів офіційно-ділового стилю вимагає застосування широкого спектру перекладацьких трансформацій, тобто змін у структурній формі мовних одиниць, які реалізуються задля досягнення правильності та точності у процесі перекладу.

На особливу увагу заслуговує відтворення в перекладі реалій. Було виділено дев'ять основних способів відтворення реалій: транскрипція (транслітерація); комбінована реномінація; дескриптивна перифраза; ситуативний відповідник; калькування; гіперонімічне перейменування (генералізація); транспозиція на конотативному рівні; метод уподібнення (синонімічна заміна) та контекстуальне розтлумачення.

З вищезазначеного можна зробити висновки, що офіційним заявам та прес-комюніке, які є матеріалом нашого дослідження, притаманий офіційно-діловий стиль, дипломатичний підстиль, який регламентує відносини міжнародних організацій, структур та окремих громадян. Крім того, лексика наповнення цих документів має пряме значення і не допускає двозначності, що полегшує розуміння. Щодо граматичних проблем, спостерігається велика кількість безособових дієслів та словосполучень, мінімальна кількість прикметників, прості речення, ускладнені дієприкметниковими або дієприслівниковими зворотами, однорідними членами, що потребують адекватного відтворення в українському перекладі.

РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ОФІЦІЙНИХ ДИПЛОМАТИЧНИХ ЗАЯВ ТА ПРЕС-КОМЮНІКЕ НА ПРИКЛАДІ ТЕКСТІВ ПРЕС-КОМЮНІКЕ ПОСОЛЬСТВА ФРАНЦІЇ В УКРАЇНІ

2.1. Лексичні і граматичні особливості комюніке посольства Франції в Україні: труднощі перекладу

Для нашого дослідження ми проводимо перекладацький аналіз текстів офіційних міжнародних повідомлень (комюніке) посольства Франції в Україні для визначення необхідності використання перекладацьких трансформацій в текстах такого жанру. Для цього ми проаналізували 21 офіційну заяву та прес-комюніке, використовуючи матеріали посольства Франції в Україні періоду російсько-української війни, які стосувалися військової тематики (Див. Додаток А). Даний вид документації належить до офіційно-ділового стилю дипломатичного підстилю. Хоча питанням аналізу займалися багато мовознавців, таких як: Чередниченко О.І., Саєнко С.Г., Латишев Л.К., Семенов О.Л., Федоров А.В. та ін., на сьогоднішній день воно не є достатньо дослідженим. Наразі Україна перебуває у стані повномасштабної війни з Росією вже понад рік, цим зумовлена актуальність тематики нашого дослідження, а саме текстів, пов'язаних з висвітленням російської агресії в медійному просторі.

Як було вказано вище, обрані нами тексти належать до дипломатичного підстилю, що обслуговує дипломатичну службу, сприяє встановленню міжнародних зв'язків та співпраці Франції та України, міжнародній співпраці із всесвітніми організаціями (*ЮНЕСКО, ООН, ОБСЄ* тощо). Можна навести декілька прикладів:

- *ОБСЄ - Запуск Московського механізму щодо російських депортацій українських дітей у контексті російської агресії в Україні - OSCE – Invocation du mécanisme de Moscou sur les déportations d'enfants ukrainiens par la Russie dans le cadre de la guerre d'agression russe en Ukraine* (див. текст OSCE –

Invocation du mécanisme de Moscou sur les déportations d'enfants ukrainiens par la Russie dans le cadre de la guerre d'agression russe en Ukraine (30 mars 2023);

- *ЮНЕСКО/Україна - Включення Одеси до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО - UNESCO/Ukraine - Inscription d'Odessa sur la liste du patrimoine mondial* (див. UNESCO/Ukraine - Inscription d'Odessa sur la liste du patrimoine mondial - Communiqué du ministère de l'Europe et des Affaires étrangères (25 janvier 2023);

- *Україна - МАГАТЕ підтвердило відсутність незадекларованих ядерних матеріалів та діяльності - Ukraine - Confirmation par l'AIEA de l'absence d'activités et de matières nucléaires non déclarées* (див. Ukraine - Confirmation par l'AIEA de l'absence d'activités et de matières nucléaires non déclarées (3 novembre 2022).

Всі проаналізовані нами тексти мають високу регламентованість мови, безособовість лексичних конструкцій, строгість викладу думки. Проте, незважаючи на спільні аспекти, притаманні всім заявам, кожна з заяв має певні особливості.

До спільних аспектів ми можемо віднести:

- сталі конструкції, кліше:
 - *у зв'язку з - en raison de;*
 - *порушення зобов'язань - violations des engagements;*
 - *в рамках - dans le cadre de;*
 - *незалежна експертна місія - cette mission d'expert(e)s indépendant(e)s;*
 - *порушень прав людини - les violations des droits de l'Homme;*
 - *виконання зобов'язань - le respect des engagements;*
 - *рішуче налаштований - résolument engagé;*
 - *встановлення відповідальності – établir les responsabilités.*
- модальні дієслова:
 - *механізм має - ce mécanisme devrait;*

- *Китай, чий голос має значення, може відіграти важливу роль - la Chine, dont la voix compte, peut jouer un rôle important* (див. Appel téléphonique entre le Président Volodymyr Zelensky et le Président Xi Jinping (26 avril 2023);

- *Франція заохочує будь-який діалог, який може сприяти вирішенню конфлікту - la France encourage tout dialogue qui peut contribuer à une résolution du conflit* (див. Appel téléphonique entre le Président Volodymyr Zelensky et le Président Xi Jinping (26 avril 2023);

- *має бути збережена - doit être pérennisée;*

- *має надати потужного поштовху - donner une impulsion forte.*

• *відсутність таких неозначених займенників, як: хтось, якийсь та відсутність особових займенників, таких як: він, я, ти, він, вона, вони, замість них вживаються даний, цей, справжній, відповідний, відомий, вищезазначений, наведений:*

- *ця нова допомога - cette nouvelle aide;*

- *цей транспорт - cet acheminement;*

- *ці генератори - ces générateurs;*

- *винні в цих злочинах - les responsables de ces crimes.*

• *документальність і стабільність – точні факти і дати:*

- *45 держав-учасниць - 45 Etats participants;*

- *30 березня 2023 року задіяли Московський механізм ОБСЄ - ont invoqué le 30 mars 2023 le mécanisme de Moscou de l'OSCE;*

- *від 13 квітня та 14 липня 2022 року - le 13 avril et le 14 juillet 2022;*

- *Рада Європейського Союзу одногосно ухвалила 10-й пакет санкцій проти Росії - Le Conseil de l'Union européenne a adopté à l'unanimité un 10e paquet de sanctions à l'encontre de la Russie* (див. Union européenne - Adoption d'un 10e paquet de sanctions à l'encontre de la Russie (25 février 2023);

- *завдяки цьому 10-му пакету 1473 фізичні та 205 юридичних осіб - Avec ce 10e paquet, 1473 personnes et 205 entités.*

- відсутність індивідуальних авторських рис, емоційності та образності:

- *Франція нагадує - la France rappelle;*
- *вона вітає зусилля - elle salue les efforts;*
- *результатом конференції стало підписання важливих угод - la Conférence a donné lieu à la signature d'importants accords* (див. Conclusions de la Conférence bilatérale pour la résilience et la reconstruction de l'Ukraine);

- *підписали дві угоди - ont signé deux conventions;*
- *завдяки цій угоді наші дві країни узгоджують дорожню карту - A travers cet accord, nos deux pays s'entendent sur une feuille de route* (див. Conclusions de la Conférence bilatérale pour la résilience et la reconstruction de l'Ukraine).

- однозначність формулювань та чіткість висловлювань:

- *Франція закликає Росію – la France exhorte la Russie* (див. Sécurité alimentaire mondiale – la France appelle à prolonger l'Initiative céréalière de la mer Noire (10 mai 2023);

- *Франція найіршучішим чином засуджує - la France condamne avec la plus grande fermeté* (див. Ukraine - Attaques de la Russie contre des infrastructures civiles (31 octobre 2022);

- *Владімір Путін брехливо заявляє - Vladimir Poutine prétend de manière mensongère* (див. Ukraine – Nouvelles frappes russes (9 mai 2023);

- *саме Україна та її населення продовжують страждати від масованих ракетних ударів - c'est l'Ukraine et sa population qui ne cessent de subir des frappes massives de missiles* (див. Ukraine – Nouvelles frappes russes (9 mai 2023);

- *бомбардування вкотре свідомо спрямовані - ces bombardements ont une nouvelle fois délibérément ciblé* (див. Ukraine – Nouvelles frappes russes (9 mai 2023);

- *Франція продовжуватиме надавати підтримку - La France continuera de fournir un appui* (див. Ukraine – Nouvelles frappes russes (9 mai 2023).

- Розгорнутість виразів, складні речення:

- «Двостороння конференція зі стійкості та відновлення України» дозволила, завдяки винятковій присутності понад 700 представників французьких компаній, надати нового імпульсу економічним відносинам з Україною. - *La «Conférence bilatérale pour la résilience et la reconstruction de l'Ukraine» a permis, grâce à la présence exceptionnelle de plus de 700 représentants d'entreprises françaises, d'offrir un nouvel élan aux relations économiques avec l'Ukraine* (див. Conclusions de la Conférence bilatérale pour la résilience et la reconstruction de l'Ukraine);

- Того ж дня ЄБРР також надав у рамках Конференції позику в розмірі 300 млн євро на операторам українських електромереж «УкрЕнерго» для ремонту пошкодженого обладнання та забезпечення безперервного надання послуг оператором. - *La BERD a également accordé ce même jour, dans le cadre de la Conférence, un prêt de 300 millions d'euros au bénéfice du gestionnaires des réseaux électriques ukrainiens UkrEnergo pour réparer les équipements endommagés et assurer la continuité des services essentiels de l'opérateur électrique* (див. Conclusions de la Conférence bilatérale pour la résilience et la reconstruction de l'Ukraine).

У синтаксисі проаналізованої нами офіційно-ділової документації переважають:

- безособові наказові форми дієслів:
 - *місії буде доручено - mission sera confiée;*
 - *пакет санкцій накладається - ce paquet sanctionne;*
 - *їм також заборонено бронювати потужності - il leur est également interdit de réserver des capacités;*
 - *крім того, заборонено - des interdictions frappent par ailleurs;*
 - *було організовано семінари - des ateliers de travail ont été organisés.*
- складні синтаксичні конструкції:
 - *Для того, щоб визначити пріоритетні потреби України та швидко започаткувати нові ініціативи, для французьких та українських компаній, а також для українських та французьких міністрів було організовано семінари*

навколо п'яти пріоритетних сфер: інфраструктура, реконструкція енергетичних систем, підтримка аграрного та агропромислового сектору, цифрових технологій та інновацій, а також здоров'я - Afin de procéder à un état des lieux sur des besoins prioritaires de l'Ukraine, et déboucher rapidement sur de nouvelles initiatives, des ateliers de travail associant entreprises françaises et ukrainiennes, mais aussi ministres ukrainiens et français, ont été organisés autour de cinq axes prioritaires: les infrastructures, la reconstruction des systèmes énergétiques, l'appui au secteur agricole et agroalimentaire, les technologies et innovations numériques, ainsi que la santé (див. Conclusions de la Conférence bilatérale pour la résilience et la reconstruction de l'Ukraine).

- дієприкметникові звороти:
 - звинувачення, висунуті Росією - *les accusations portées par la Russie;*
 - російські атаки, здійснені сьогодні вранці - *les attaques russes conduites ce matin;*
 - розв'язаної Росією проти України - *menée par la Russie contre l'Ukraine.*
- дієприслівникові звороти:
 - захищаючи свою територіальну цілісність та зберігаючи демократичні цінності - *pour défendre son intégrité territoriale et préserver les valeurs démocratiques;*
 - порушуючи міжнародне гуманітарне право - *en violation du droit international humanitaire;*
 - зіткнувшись із трагічними наслідками загарбницької війни - *face aux conséquences tragiques de la guerre d'agression;*
 - впливаючи, зокрема, на електропостачання осель - *affectant notamment l'alimentation en électricité des foyers.*
- семантичні групи дієслів із зазначенням повинності:
 - не може (в знач. не повинно) нікого ввести в оману - *ne peut tromper personne.*
- абстрактні дієслова, що вказують на буття, наявність:

- *є нікчемними – sont nulles;*
- *є безпідставними – sont dénuées;*
- *є частиною операції – s’inscrit dans le cadre d’une opération;*
- *є пріоритетом для Франції - constitue pour la France une priorité;*
- *є головним викликом - est un enjeu majeur;*
- *є критично важливим - constitue un enjeu crucial.*

Ці тексти забезпечують потреби на державній та політичній арені, в господарському житті, в ділових відносинах між інституціями та установами, а також в житті окремих громадян (депортація українських дітей та родин до росії):

- *ОБСЄ - Запуск Московського механізму щодо російських депортацій українських дітей у контексті російської агресії в Україні - OSCE – Invocation du mécanisme de Moscou sur les déportations d’enfants ukrainiens par la Russie dans le cadre de la guerre d’agression russe en Ukraine (див. OSCE – Invocation du mécanisme de Moscou sur les déportations d’enfants ukrainiens par la Russie dans le cadre de la guerre d’agression russe en Ukraine (30 mars 2023).*

- *Україна – Загибель міністра внутрішніх справ - Ukraine - Décès du ministre de l’Intérieur (див. Ukraine - Décès du ministre de l’Intérieur (18 janvier 2023).*

Проаналізувавши заяви та комюніке посольства Франції в Україні та навівши приклади з них, можемо бачити сталі вирази (кліше), скорочення та аббревіатури, складні синтаксичні конструкції, безособові наказові форми дієслів, дієприкметникові та дієприслівникові звороти, однозначність формулювань та чіткість висловлювань, документальність і стабільність, відсутність особових займенників та інше, притаманне офіційно-діловому стилю дипломатичного підстилю.

2.2. Дослідження перекладацьких трансформацій та їх аналіз

Метою даного підрозділу є аналіз перекладацьких трансформацій на основі обраних нами документів французькою та українською мовами. Насамперед розглянемо типи перекладацьких трансформацій.

Вони застосовуються перекладачем або у разі несумісності виразних мовних засобів, що робить трансформацію деяких семантичних мовних одиниць мови оригіналу неможливою, або для того, щоб максимально дотриматись стилю тексту мовою оригіналу і, таким чином, зберегти засоби змістових одиниць мови оригіналу. Очевидно, що не всі мовні одиниці потребують структурної трансформації і можуть без перешкод перекладатися фахівцем, але деякі з них не мають словесних аналогів і тому потребують видозміни чи повної заміни відповідником.

Нині відсутня єдина класифікація перекладацьких трансформацій, оскільки кожен дослідник, маючи на увазі одні й ті самі перекладацькі трансформації, ділить їх на види відповідно до свого власного бачення.

Найбільш вживана класифікація перекладацьких трансформацій за Я. Рецкером. Виходячи з цієї класифікації, ми робимо аналіз та наводимо приклади, вживані в заявах та прес-комюніке: (див. табл. 2.1.).

ПРИКЛАДИ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Таблиця 2.1.

	Тип трансформації	Французький оригінал	Український відповідник
лексичні	Транскрипція та транслітерація	Kiev	Київ
		Vladimir Poutine	Владімір Путін
		Odessa	Одеса
		Mikolaïv	Миколаїв
		Catherine Colonna	Катрін Колонна
		Xi Jinping	Сі Цзіньпін
		Volodymyr Zelensky	Володимир Зеленський
		Wagner	Вагнер
		Alfa Bank	"Альфа-банк"
		Rosbank	"Росбанк"

		Tinkoff Bank Zaporijjia Bruno Le Maire	"Тінкофф-банк" Запоріжжя Бруно Ле Мер
	Гіперонімічне перейменування (генералізація)	C'est la seule voie	Тільки так
	Зміщення	l'alimentation en électricité des foyers	електропостачання осель
	Додавання	poursuit ses frappes visant délibérément les infrastructures civiles ukrainiennes tué dans l'exercice de sa profession contre l'Etat pour contrer la propagande	продовжує завдавати ракетних ударів по українській цивільній інфраструктурі який загинув під час виконання своїх професійних обов'язків спрямована проти держави для протидії пропагандистським кампаніям
	Вилучення	au profit de la population s'inscrit dans le cadre d'une opération depuis la France au profit de l'Ukraine C'est avec une immense tristesse Le centre de lutte contre	для населення є частиною операції з Франції в Україну з глибоким сумом Центр протидії
	Конкретизація	véhicules aériens sans pilote (UAV)	безпілотних літальних апаратів (БПЛА)
граматичні	Членування речень	A travers un mécanisme de partage de risque entre l'Etat français et la BERD, ces garanties vont permettre d'accorder 200 millions d'euros	Завдяки механізму розподілу ризиків між державою Франції та ЄБРР ці гарантії дозволять надати 200 мільйонів євро екстреної ліквідності

	<p>de liquidités d'urgence à deux entreprises publiques ukrainiennes :</p> <p>l'opérateur national énergétique Naftogaz, pour des achats de gaz nécessaires à la période hivernale, et la société nationale des chemins de fer ukrainiens (UZ), pour la mise en œuvre de dépenses prioritaires.</p>	<p>двом українським державним компаніям. А саме: національному енергетичному оператору «Нафтогаз» для закупівлі газу, необхідного для зимового періоду, та Національній компанії «Українська залізниця» (УЗ), для здійснення першочергових видатків.</p>
Об'єднання речень	<p>La Conférence a donné lieu à la signature d'importants accords répondant directement aux besoins de l'Ukraine pour ses infrastructures vitales. Leur réhabilitation, suite aux destructions, constitue un enjeu crucial pour assurer la continuité des services essentiels aux populations mais aussi au fonctionnement de l'économie.</p>	<p>Результатом конференції стало підписання важливих угод, які безпосередньо відповідають потребам України у життєво важливих секторах, відновлення яких після руйнування є критично важливим для забезпечення безперервності надання основних послуг населенню, а також для функціонування економіки.</p>
Граматичні заміни	<p>résilience civile</p> <p>les infrastructures</p> <p>la liberté d'informer</p> <p>боротьба з децінформацією</p> <p>Ces campagnes</p> <p>Ces actions s'ajoutent pour contrer</p> <p>Il ne revient pas au ministère de l'Europe et des affaires</p>	<p>стійкості цивільного населення</p> <p>інфраструктура</p> <p>свобода інформації</p> <p>Lutte contre la désinformation</p> <p>Ця кампанія</p> <p>Ці дії є доповненням для протидії</p> <p>Міністерство Європи та закордонних справ не має права</p>

		étrangères de commenter	коментувати
Калькування (дослівний переклад)		Annexion illégale le ministère de l'Europe et des Affaires étrangères Cette nouvelle aide UkrEnergo UkrAvtodor	Незаконна анексія Міністерство Європи та закордонних справ Ця нова допомога УкрЕнерго Укравтодор

...Achemine actuellement 100 générateurs d'une puissance de 50 à 100KW vers la Roumanie. - *...транспортує до Румунії 100 генераторів потужністю від 50 до 100 кВт.* (див. Ukraine - Envoi de générateurs électriques au profit de la population ukrainienne (23 novembre 2022) – в конкретному випадку використано прийом зміни порядку слів, що є дуже характерним при перекладі з французької на українську мову, через різні правила постановки членів речення у фразі.

Такий самий прийом використано і в реченні, наведеному нижче:

- *85 groupes électrogènes ont ainsi été déjà acheminés depuis la France au profit de l'Ukraine et de la Moldavie.* - *З Франції в Україну та Молдову вже відправлено 85 генераторів* (див. Ukraine - Envoi de générateurs électriques au profit de la population ukrainienne (23 novembre 2022));

- *З цією метою вона організує - Elle organisera à cette fin.*

Метод дослівного перекладу використовується для відтворення більшої частини речень при перекладі текстів офіційно-ділового стилю, а особливо текстів часів російсько-української війни. Це відбувається через наявність в таких текстах великої кількості термінів, канцеляризмів, сталих виразів, власних назв та інших реалій. Такий метод допомагає максимально точно передати інформацію без її викривлення, з точною передачею знаків пунктуації, акцентів та послідовності викладу матеріалу.

Можна навести такі приклади:

- *La France a réitéré son souhait d'approfondir le travail conjoint avec l'Ukraine en matière de lutte contre l'impunité à l'occasion de la venue hier au ministère de l'Europe et des Affaires étrangères de l'Envoyé spécial ukrainien,*

M. Anton Korynevych. - Франція підтвердила своє бажання поглибити спільну роботу з Україною у боротьбі з безкарністю під час вчорашнього візиту до Міністерства Європи та закордонних справ Спеціального представника України пана Антона Кориневича (див. Ukraine - Tribunal spécial pour les crimes d'agression de la Russie (30 novembre 2022));

- Bruno Le Maire, ministre de l'Économie, des Finances et de la Souveraineté industrielle et numérique, a accueilli aujourd'hui une Conférence initiée par le président de la République française et le Président de l'Ukraine, portant sur les enjeux de résilience économique et de reconstruction du pays. - Бруно Ле Мер, Міністр економіки, фінансів, промислового та цифрового суверенітету, сьогодні провів конференцію, ініційовану Президентом Французької Республіки та Президентом України, присвячену викликам економічної стійкості та відбудови країни (див. Conclusions de la Conférence bilatérale pour la résilience et la reconstruction de l'Ukraine).

Проаналізувавши 21 текст часів російсько-української війни, можемо зробити висновок, що найбільш вживаною перекладацькою трансформацією є транскрипція та транслітерація, оскільки в текстах наявна велика кількість власних назв, а саме: прізвищ та імен, назв міжнародних організацій, підприємств і компаній, топонімів, назв видів озброєння тощо. Не менш вживаним є також прийом дослівного перекладу, який застосовується для відтворення значної частини речень під час перекладу офіційних і ділових текстів, зокрема тих, що стосуються часів російсько-української війни. Цей підхід особливо ефективний в тих випадках, коли текст містить багато спеціалізованих термінів, офіційних виразів, назв власних та інших реалій. Прийом дослівного перекладу дозволяє максимально точно передати інформацію без викривлення, з відтворенням знаків пунктуації, акцентів та послідовності викладу матеріалу. Найрідше зустрічається прийом генералізації, оскільки в текстах дипломатичного підстилю часів російсько-української війни важливо точно передати інформацію, не опускаючи при цьому важливі деталі, саме тому перекладачі нечасто звертаються до прийому скорочення та

узагальнення, а також прийом конкретизації, так як проаналізовані нами тексти розраховані на обмежене коло читачів: представників державних органів, міжнародних дипломатичних установ, політичних діячів, дипломатів, правових експертів та інших осіб, зайнятих у галузі міжнародних відносин та дипломатії, журналістів, які добре знайомі з матеріалами відповідної тематики і не потребують додаткового пояснення або уточнення.

2.3. Аналіз відтворення реалій, власних назв та безеквівалентної лексики в текстах офіційно-ділової документації

Кожна країна, кожен народ має властиві лише ним особливості, власні назви, характерні риси, які не мають відповідників в іншій мові, тому в даному підрозділі доторкнемося до вживаних реалій, які є метою нашого дослідження.

Виходячи з вищепроведеного аналізу, найбільш вживаними в текстах обраної тематики такі мовні одиниці, як реалії, власні назви та безеквівалентна лексика, тому ми приділяємо окрему увагу їх аналізу.

Зважаючи на те, що в нашій роботі ми обрали тексти часів російсько-української війни, деякі офіційні класифікації методів перекладу реалій не можуть допомогти у нашому дослідженні, оскільки розраховані на аналіз реалій, що зустрічаються в художніх, публіцистичних та історичних текстах.

Найбільш вживаними реаліями в проаналізованих нами текстах є імена, а саме імена і прізвища політичних діячів, журналістів, дипломатів тощо. До прикладу можна навести:

- *Catherine Colonna* - Катрін Колонна;
- *Xi Jinping* - Сі Цзіньпін;
- *Volodymyr Zelensky* - Володимир Зеленський;
- *Bruno Le Maire* - Бруно Ле Мер.

Другою по вживаності є група назв організацій, компаній та установ. Серед них можна виділити наступні:

- *Alfa Bank* – «Альфа-банк»;

- *Tinkoff Bank* – «Тінькофф-банк»;
- *Wagner* – Вагнер;
- *UkrEnergo* – УкрЕнерго;
- *UkrAvtodor* – Укравтодор тощо.

Не менш вживаними є назви міст, а саме:

- *Kiev* – Київ;
- *Odessa* – Одеса;
- *Mikolaïv* – Миколаїв;
- *Zaporijjia* – Запоріжжя.

Можна виділили окремий вид реалій, як органи та носії влади:

- *le ministère de l'Europe* - Міністерство Європи;
- *le Président de la République* - Президент Республіки;
- *le ministre* – Міністр;
- *le Conseil de l'Europe* - Рада ЄС;
- *le Parlement européen* - Європарламент;
- *le centre de lutte contre la désinformation au Conseil national de sécurité et de défense de l'Ukraine* - Центр протидії дезінформації при Раді національної безпеки і оборони України;
- *le Trésor* – Казначейство;
- *le Chancelier de la République fédérale d'Allemagne* - Канцлер Федеративної Республіки Німеччина.

Окремий вид реалій, який стосується громадсько-політичного життя:

- Звернення:
 - *M. Arman Soldin* - пан Арман Сольден;
 - *Mme Von Der Leyen* - пані фон дер Ляєн;
 - *Mme Colonna* - пані Колонна;
 - *M. Kouleba* - пан Кулеба.
- Політична діяльність та діячі:
 - *Directeur général de l'AIEA* - Генеральний директор МАГАТЕ;

- *Secrétaire général des Nations unies* – Генеральний секретар ООН.
 - Установи, об'єднання та організації:
- *la Cour pénale internationale* - кримінальний суд;
- *Eurojust* – Євроюст;
- *le centre de crise et de soutien du ministère de l'Europe et des affaires étrangères* – Центр кризової підтримки Міністерства Європи та закордонних справ;
- *Naftogaz* - «Нафтогаз»;
- *des chemins de fer ukrainiens (UZ)* - «Українська залізниця» (УЗ);
- *UkrEnergo* - «УкрЕнерго»;
- *la Banque européenne pour la reconstruction et le développement (BERD)* - Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР);
- *L'UE – ЄС*;
- *Alfa Bank* – «Альфа-банк»;
- *Rosbank* – «Росбанк»;
- *Tinkoff Bank* – «Тінькофф-банк»;
- *le groupe Wagner* - група Вагнера;
- *la Croix-Rouge* - Червоний Хрест
- *des Nations unies* – ООН;
- *Triangle de Weimar* - Веймарський трикутник;
- *l'Alliance de l'OTAN* - Альянс НАТО;
- *l'UNESCO* – ЮНЕСКО.
 - Військові реалії:
- *véhicules aériens sans pilote (UAV)* - безпілотний літальний апарат (БПЛА).
- Засоби масової інформації:
- *l'Agence France Presse (AFP)* - Агентство Франс Прес (AFP);
- *Journal officiel de l'UE* – Офіційний вісник ЄС.
 - Угоди:

- *l'Initiative céréalière de la mer Noire* - Чорноморська зернова ініціатива.
 - Зустрічі, перемовини:
- *le sommet de Versailles* - Версальський саміт;
- *une conférence internationale* - міжнародна конференція.

В обраних нами текстах можна помітити, що реалії, пов'язані з назвами установ, організацій та об'єднань є найбільш вживаними. Також часто зустрічаються реалії, які характеризують назви органів та носіїв влади. Менш за все ми помітили реалії, що стосуються звернень, угод, зустрічей, перемовин та військові реалії. Останнє пов'язано з тим, що тексти, які ми аналізуємо, стосуються саме не військової тематики, а суміжних тематик часів російсько-української війни.

Переклад реалій зазнає змін, але слід відмітити, що Франція в офіційних документах не перейшла на нову транслітерацію українських назв міст, що можна прослідкувати на прикладах: *Kiev – Kiïv, Odessa – Odessa, Zaporijjia – Запоріжжя*.

Основна задача перекладача при роботі з реаліями – це максимально точно і, водночас, зрозуміло передати значення цих слів для іншомовної аудиторії. Основна проблема перекладу цієї категорії слів зумовлена тим, що вони належать до безеквівалентної лексики. Деякі з них, як-от назви міст, імена тощо не мають семантичного значення, а лише передають культурні та історичні особливості певного народу.

Висновки до другого розділу

Під перекладацькою трансформацією слід розуміти заміну формальних чи семантичних компонентів оригінального тексту текстом перекладу при збереженні інформації, що призначена для її передачі. Нагальною потребою на сьогоднішній день стає аналіз застосування перекладацьких трансформацій в перекладі документів, що робить французьке посольство, зокрема офіційних заяв та прес-комюніке часів російсько-української війни. В ці нелегкі часи для

нашої країни у збереженні нашої державності та ідентичності українського народу виходить на перший план комунікації з країнами-лідерами на світовій арені, і конкретно Франції, як у військовій, оборонній, так і у економічній, політичній сферах життя. Для цього на допомогу нам приходять перекладацькі трансформації, для уникнення розходження в системах та нормах мов оригіналу та перекладу, в усуненні розбіжностей мов оригіналу та перекладу, дійсного в середовищі носіїв.

Проаналізувавши перекладацькі трансформації, можна зробити висновок, що, в залежності від характеру мовних одиниць, вони поділяються на лексичні, граматичні та лексико-граматичні (коли трансформації торкаються і лексичних, і граматичних семантичних одиниць оригіналу, або ж здійснюють перехід від лексичних одиниць до граматичних і навпаки, і вважаться міжрівневими). Слід додати, що трансформації виявляють регулярні відповідності між синонімічними реченнями і допомагають глибше розуміти мову.

Дотримуючись класифікації Я. Рецкера, ми провели аналіз текстів і визначили основні перекладацькі трансформації, поділивши їх за характером мовних одиниць на лексичні та граматичні, виокремивши дев'ять типів. Проаналізувавши тексти заяв та комюніке, зробили висновок, що найбільш вживаною перекладацькою трансформацією є транскрипція та транслітерація, в той час як прийом генералізації застосовується найменше. Дуже характерним при перекладі з французької на українську мову є прийом зміни порядку слів, приклади якого можна бачити в нашій роботі. З'ясували, що при перекладі більшості речень в текстах офіційно-ділового стилю, а особливо текстах часів російсько-української війни, використовується метод дослівного перекладу.

Користуючись перекладацькими трансформаціями, кожен фахівець повинен розуміти, що існує ступінь адекватності та міра їх застосування. Якщо існує можливість їх не використовувати, то необхідно скористатися нею.

Проаналізувавши реалії, які зустрічаються в обраних текстах, можна зробити висновок, що процес перекладу реалій є одним із найскладніших для перекладача, оскільки він має свої особливості і вимагає від фахівця необхідних вмінь та навичок для досягнення вдалого результату в мові перекладу. Кожна

реалія – закодований текст, який необхідно не просто перекласти, а й перенести на відповідний культурний ґрунт.

Як було зазначено, реалії відносяться до безеквівалентної лексики. Можна виділити такі проблеми, які виникають під час їх перекладу:

- Відсутність еквівалента - реалії є унікальними для певної мови та культури і не мають точного еквівалента в іншій мові. У таких випадках перекладачеві доводиться використовувати описовий метод перекладу, щоб зробити реалії зрозумілими для аудиторії, яка не знайома з цими власними назвами.

- Культурні нюанси - власні назви тісно пов'язані з культурою та історією конкретного регіону або країни. Перекладачеві необхідно враховувати ці нюанси, щоб передати відтінки та значення власної назви в іншій мові. Це може потребувати додаткових пояснень або використання описових засобів, щоб виразити повне значення назви.

- Лінгвістичні обмеження - різні мови можуть мати різні системи письма або орфографії, що впливає на правильне відображення власних назв.

- Законодавчі та юридичні аспекти - власні назви, особливо назви компаній, організацій та установ, можуть бути охоронені законодавством та правовими угодами. Перекладачеві потрібно враховувати ці правові обмеження та дотримуватися встановлених правил і норм.

Провівши аналіз текстів часів російсько-української війни з'ясували, що найбільш вживаними реаліями є імена. Другою по вживаності є група назв організацій, компаній, об'єднань та установ. Не менш вживаними виявилися назви органів, носіїв влади та назви міст. При цьому менш вживаними виявилися реалії, пов'язані зі зверненнями, угодами, зустрічами, перемовинами та військові реалії.

ВИСНОВКИ

Переклад – це складний, багатогранний та необхідний засіб комунікації, який являє собою процес перетворення, трансформації тексту з однієї мови на іншу із дотриманням змісту оригінального тексту.

Оскільки Україна останнім часом стає більш впливовою державою на світовій арені, переклад стає більш затребуваним, і вимоги до нього повинні сягати більш високого рівня якості, відповідати правилам і нормам, бути більш професійним. Переклад повинен бути точним, відповідати інформативно та змістовно адресату, мати якомога менш викривлень та заміни інформації, так як у тестах даної тематики наявна велика кількість точних даних, які не можуть бути зміненими.

Перший теоретичний розділ ми присвятили проблемам відтворення у перекладі жанрово-стилістичних особливостей тексту. Розглянули існуючі жанри мовлення, особливості офіційно-ділового стилю, у зв'язку з тим, що проаналізованим нами заявам та прес-комюніке часів російсько-української війни відповідає саме він. Оскільки саме дипломатичний підстиль відповідав обраним нами текстам, в подальшому більшу увагу приділили саме йому. Розглянули характеристики та особливості офіційно-ділового стилю, виділили його основні ознаки. Не залишилися осторонь принципів перекладу, сформульованих Етьєном Доле, які лишаються актуальними і сьогодні. Приділили увагу офіційним документам, розподілили їх на види, зупинилися на заявах та комюніке, які в подальшому аналізували. Визначили поняття кліше, його види та навели приклади кліше, характерних дипломатичному підстилю. Охарактеризували поняття перекладацьких трансформацій та реалій.

Більш детально зупинилися на розгляді перекладацьких трансформацій в другому розділі. Основні або незначні зміни оригінального тексту у відповідний текст перекладу у структурній формі одиниць з метою дотримання

точності та правильності слід вважати перекладацькими трансформаціями. Саме тому використання перекладацьких трансформацій набуває масштабного значення і зростає актуальність дослідження даної тематики. Питання дослідження даної тематики піднімалося багатьма мовознавцями в різні часи і лишається актуальною і на сьогоднішній день.

Ми проаналізували різні класифікації перекладацьких трансформацій і виділили одну, яка, на наш погляд, є прийнятною для текстів офіційно-ділового стилю. Наскільки відомо перекладацькі трансформації виконуються за допомогою мовних одиниць, перетворюючи форму і значення початкових одиниць, і мають план змісту та вираження.

Перекладацькі трансформації розподіляються на граматичні, лексичні та лексико-граматичні (комплексні) і застосовуються в процесі трансмовного перефразування (перекладу). Як видно з прикладів, трансформації рідко зустрічаються в першогоглядному вигляді, вони диктуються передачею вихідного змісту і вираженням думки мови оригіналу. Вони потрібні для дотримання норм та правил, при цьому вимагаючи особливої майстерності фахівця.

В роботі виконано комплексне дослідження перекладацьких трансформацій, застосованих при перекладі текстів з французької на українську мову. Проведено аналіз засобів вираження перекладацьких трансформацій для подальшого дослідження.

Також в роботі приділили увагу лексичним та граматичним особливостям комюніке посольства Франції в Україні та труднощам, пов'язаним з їх перекладом. Проаналізували 21 офіційну заяву та прес-комюніке, використовуючи матеріали посольства Франції в Україні. Свої висновки зазначили до кожного розділу даної роботи.

Наше дослідження потребує подальшого вивчення перекладацьких трансформацій на інших видах документів дипломатичного підстилю іншої тематики, а також дослідження особливостей перекладу документів українського Міністерства закордонних справ, що робляться для Франції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ананьян Е.Л. Концепція перекладацької еквівалентності у теорії перекладу. *Методологія та історіографія мовознавства: матеріали наук.-практ. конф.* Слов'янськ, 2018. С. 7-10.
2. Бархударов Л. С. *Мова і переклад.* - М.: Міжн. відносини, 1975 – 240 с.
3. Білан М.Б. *Лексико-семантичні проблеми військового перекладу.* – Київ: Логос, 2010. – 244 с.
4. Білоус О.М. *Теорія і технологія перекладу. Курс лекцій: доопрацьований та доповнений. Навчальний посібник для студентів перекладацьких відділень.* – Кіровоград, РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. – 200 с.
5. Боровський В. Н. *Діловодство в банківських установах: Навчальний посібник.* - К.: Центр навчальної літератури, 2006. - 223 с.
6. Ботвина Н.В. *Офіційно-діловий та науковий стилі української мови.* – К.: АртЕк”, 1999. – 258 с.
7. Брус М.П. *Українське ділове мовлення: Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей / Марія Брус.* – третє доповнене видання. – Івано-Франківськ : Тіповіт, 2014. – 306 с.
8. Бугулов И.Н., Шевченко О.Ф. *Особенности передачи слов-реалий в переводах англоязычной литературы развивающихся стран.* - К., 1985. - С. 106
9. Будагов Р.А. *Очерки по языкознанию / Р.А. Будагов.* – М.: Издательство Академии Наук, 1953. – 280 с.
10. Влахов С., Флорин С. *Непереводимое в переводе.* - М.: Международные отношения, 1980. - С. 18- 93
11. Головач А. *Зразки оформлення документів: Для підприємств і громадян.* - Донецьк: Сталкер, 1999. - 349 с.

12. Дудик П.С. Стилїстика української мови: навчально-методичний посібник Київ: Академія, 2005. 368 с.
13. Зорівчак Р.П. «Реалія і переклад / Р.П. Зорівчак. - Львів, 1989. - 216 с.
14. Квитко І.С. Термінологічні проблеми редагування / І.С. Квитко, Г. Г. Кабанцев. – Львів: Вища школа, 1986. – 150 с.
15. Кияк Т.Р. Національне забарвлення мов оригіналу і перекладу: проблема відповідностей і розбіжностей між ними / Т.Р. Кияк. – Матеріали міжнар. науково-практ. конференц. – Тернопіль: 2004. 152 с.
16. Коваль А.П. Культура ділового мовлення: Писемне та усне ділове спілкування. 3-тє вид. Київ: Вища школа 1982. - 287 с.
17. Коваль А. П. Практична стилїстика сучасної української мови / А.П. Коваль. – 3-тє вид., допов. і перероб. – Київ: Вища шк., 1987. – 351 с.
18. Комиссаров В. Н. Проблема интерференции в теории перевода. Проблема интерференции при переводе: сборник статей. Interferenz in der Translation. Herausgegeben von Heide Schmidt VEB VerlagEnzyklopadie. Leipzig, 1989. С. 108.
19. Комиссаров В. Н., Рецкер Я. И, Тархов В. И. Пособие по переводу с английского языка на русский. ,Часть II. – М.: Высшая школа, 1965. – 288 с.
20. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. Київ: Юніверс, 2003. 164 с.
21. Кучеренко І.А., Мамчур Л.І. Українська мова: шляхи розвитку професійної комунікативної компетентності: посіб. Умань: ПП Жовтий О.О., 2013. 170 с.
22. Лещенко Т.О., Самойленко І.В., Владимірова В.І. Методичні розробки для самостійної роботи іноземних студентів англomовної форми навчання з курсу «Ділова українська мова» Полтава 2008 – 12 с.
23. Лобода В.А. Перекладацькі трансформації: дефінітивний характер та проблема класифікації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2019. №43. Том. 4. С. 72-74

24. Мамрак А.В. Вступ до теорії перекладу. Київ: Центр учбової літератури, 2009. 467 с.
25. Мацько Л. І. Стилїстика української мови / Л. І. Мацько. – Київ: Вища школа, 2005. – 462 с.
26. Мацюк З., Станкевич Н. Українська мова професійного спілкування: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ: Каравела, 2009. 351 с.
27. Петришен О.Г. Поняття «реалія» як складова частина безеквівалентної лексики / О.Г. Петришен // Мова і культура. – 2013. – Вип. 16, т. 1. – С. 406.
28. Пивоваров В. М., Мова української юриспруденції: навч. посіб. М74 О. М. Єрахторіна, О. А. Лисенко та ін. - Харків: Право, 2020. – 330 с.
29. Скарлупіна Ю.А. Ділова кореспонденція французькою мовою / Ю.А. Скарлупіна // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Серія Філологічні науки. – Луцьк, 2009. - № 5. – С. 439-444.
30. Словник української мови: в 11 томах. — Том 4, 1973 р. — С. 255.
31. Соболев Л.Н. О переводе образа образом. В сборнике «Вопросы художественного перевода». - М.: Советский писатель, 1955. - С. 270-290
32. Станіслав О. В. Stylistique francaise: Cours théorique et pratique: навч. посіб. / О. В. Станіслав. – Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. – С. 49–69.
33. Томахин Г. Д. Реалии-американизмы. М.: Высшая школа, 1998. 239 с.
34. Тягнирядно Є.В. Лекція до теми «Вступ. Загальні вимоги до складання та оформлення документів» для 2 курсу денної форми навчання за напрямом підготовки «Правознавство» 2015 року – 12 с.
35. Чередниченко О.І. Про мову і переклад. - К.: Либідь, 2007.С. 170-176, С. 186—192
36. Чередниченко О.І., Коваль Я. Г. Теорія і практика перекладу. Французька мова. – К.: Либідь, 1995. – 304 с.

37. Чернікова Л.Ф., Зубкова Л.В. Мовні реалії та проблеми їх перекладу. *Культура народів Причорномор'я*. 2011. С. 172–178.
38. Швецова-Водка Г.М. *Документознавство: Навчальний посібник*. – К.: Знання, 2007. - 398 с.
39. Шевчук С.В., Клименко І.В. *Українська мова за професійним спрямуванням: підруч. 5-те вид., виправл. і доповн.* Київ: Алерта, 2019. 640 с.
40. Kirilenko K. I. *Analyse et interprétation du texte / K. I. Kirilenko, S. G. Saenko, N. M. Shevtsova, S. O. Shmeleva*. – Kyiv: Видавничий центр КДЛУ, 2000. - P. 43–48.
41. Markstein E. *Realia // Handbuch Translation*. – Tübingen: Stauffenburg Verlag, 1998. – 291 p.
42. Vinay J. Darbelnet J. *Stilistique comparée du français et de l'anglais / J. Vinay, J. Darbelnet*. - Paris: Didier, 1958. - 332 p.

Електронні ресурси:

43. Типи перекладацьких трансформацій. URL: https://moodle.znu.edu.ua/pluginfile.php/106178/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%98%D0%9F%D0%98%20%D0%9F%D0%95%D0%A0%D0%95%D0%9A%D0%9B%D0%90%D0%94%D0%90%D0%A6%D0%AC%D0%9A%D0%98%D0%A5%20%D0%A2%D0%A0%D0%90%D0%9D%D0%A1%D0%A4%D0%9E%D0%A0%D0%9C%D0%90%D0%A6%D0%86%D0%99.pdf
44. Порівняльний аналіз відтворення українських реалій. URL: https://dspu.edu.ua/youngsc/AQGS/2015_14/151-%D0%9F%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%B0.pdf
45. Франція в Україні. Посольство Франції в Україні. URL: https://ua.ambafrance.org/-Viijna-v-Ukrayinii-oficiijnii-zayavi-ii-pres-komyuniike-?debut_artsRubDirect=80&page_courante=9#pagination_artsRubDirect

Résumé

Notre mémoire de diplôme est consacré aux problèmes liés à la traduction des documents internationaux, à la reproduction des réalités et du vocabulaire non équivalent. Il porte le titre « Spécificités de la traduction des déclarations officielles et des communiqués de presse » et est fait sur le matériel de documents de l'Ambassade de France en Ukraine.

L'objet d'étude est les problèmes spécifiques de la traduction au niveau des textes de déclarations internationales officielles et des communiqués de presse.

Le but principal était de déterminer les spécificités genro-stylistiques des aspects des textes originaux de langue française des déclarations internationales et des communiqués de presse officiels, leurs caractéristiques lexicales (réalités, noms propres et vocabulaire non équivalent dans les textes cibles) et déterminer les principales transformations de traduction nécessaires pour leur reproduction adéquate dans la langue ukrainienne.

Le travail comprend une introduction, deux chapitres : théorique et pratique, des conclusions de chaque chapitre et des conclusions générales, d'une liste des sources utilisées et d'une annexe indiquant les sources du matériel illustratif. Le volume total de travail est de 58 pages.

La traduction est un moyen de communication complexe, multiforme et nécessaire, qui est un processus de conversion, de transformation d'un texte d'une langue à une autre tout en préservant le contenu du texte original.

Étant donné que l'Ukraine est récemment devenue un État plus influent sur la scène mondiale, la traduction est de plus en plus demandée et ses exigences doivent atteindre un niveau de qualité supérieur, se conformer aux règles et réglementations et être plus professionnelles. Le travail a également porté une attention aux caractéristiques lexicales et grammaticales du communiqué de l'Ambassade de France en Ukraine et aux difficultés liées à leur traduction. Nous avons analysé 21 paires de textes, soit 42 déclarations officielles et communiqués de presse, en utilisant les

documents de l'Ambassade de France en Ukraine. La traduction doit être précise, correspondre de manière informative et significative au destinataire, comporter le moins de distorsions et de substitutions d'informations possible, car les textes de ce sujet contiennent une grande quantité de données précises qui ne peuvent pas être modifiées.

Nous avons consacré le premier chapitre théorique aux problèmes de reproduction en traduction du genre et des traits stylistiques du texte. Nous avons considéré les genres existants, les particularités du style administratif, du fait que c'est lui qui correspond aux déclarations et communiqués de presse de l'époque de la guerre russo-ukrainienne que nous avons analysés. Nous avons défini les principales caractéristiques du style administratif, le sous-style d'affaires, sur la base des ouvrages de S.I. Vynogradov, de O.A. Shumeiko et de A.B. Shevvin. En particulier, il s'agit principalement de la haute régulation du langage, de la formalité, de l'impersonnalité des constructions lexicales, d'un degré élevé de standardisation des moyens linguistiques, de la logique expressive de présentation, du manque d'émotivité et d'imagerie, d'une large utilisation de formes impersonnelles et impératives, la présence d'un vocabulaire neutre au sens littéral, de l'utilisation de clichés - formules fixes fixées pour certaines situations, de la division du texte en paragraphes, section et sous-sections, etc. De plus, il a été déterminé que les phrases les plus caractéristiques sont les phrases simples, les prédicats divisés, l'exactitude de la formulation, l'inadmissibilité de l'ambiguïté, le manque de caractéristiques individuelles d'auteur, etc. Comme c'était le sous-style diplomatique qui correspondait aux textes que nous avons sélectionnés, une plus grande attention lui a été accordée à l'avenir. Nous avons examiné les caractéristiques du style administratif, mis en évidence ses principales caractéristiques. Les principes de traduction formulés par Etienne Dole, qui restent d'actualité encore aujourd'hui, n'ont pas été laissés de côté. Ils prêtaient attention aux documents officiels, les classaient en types, s'arrêtaient aux déclarations et aux communiqués, qui étaient ensuite analysés. Le concept de cliché, ses types et donné des exemples de clichés

caractéristiques du sous-style diplomatique ont été définis. Les concepts de transformations et de réalités de la traduction ont été caractérisés.

En ce qui concerne les particularités de la reproduction de textes de style administratif en traduction, on note les problèmes liés à la traduction des clichés diplomatiques, des emprunts, des abréviations, des mots abrégés qui sont souvent utilisés dans les déclarations et communiqués, des latinismes, etc. Il a été constaté que la traduction de textes dans un style administratif nécessite l'utilisation d'un large éventail de transformations de traduction, c'est-à-dire des changements dans la forme structurelle des unités linguistiques, qui sont effectuées afin d'atteindre la fidélité et l'exactitude du processus de traduction.

Plus en détail, nous nous sommes concentrés sur les transformations de traduction dans le deuxième chapitre. La transformation de la traduction doit être comprise comme le remplacement des composants formels ou sémantiques du texte original par le texte traduit tout en préservant les informations destinées à sa transmission. L'utilisation des transformations de traduction acquiert une importance à grande échelle et la pertinence des recherches sur ce sujet est croissante. La question de l'étude de ce sujet a été soulevée par de nombreux linguistes à différentes époques et reste d'actualité à ce jour.

Nous avons analysé diverses classifications des transformations de la traduction et en avons choisi une qui, à notre avis, est acceptable pour les textes de style administratif. Pour autant que l'on sache, les transformations de traduction sont effectuées à l'aide d'unités linguistiques, transformant la forme et le sens des unités initiales, et ont un plan de contenu et d'expression.

Adhérant à la classification de J. Retzker, nous avons analysé les textes et identifié les principales transformations de la traduction, en les divisant selon la nature des unités linguistiques en unités lexicales et grammaticales, en distinguant neuf types. Après avoir analysé les textes des déclarations et des communiqués, nous avons déterminé qu'ils ont conclu que la transformation de traduction la plus utilisée est la transcription et la translittération, tandis que la technique de généralisation est la moins utilisée. Comme on peut le voir des exemples, les transformations se

produisent rarement à première vue, elles sont dictées par le transfert du contenu original et l'expression de la pensée de la langue originale. Ils sont nécessaires pour se conformer aux normes et aux règles, tout en nécessitant des compétences particulières d'un spécialiste. Le travail comprend une étude approfondie des transformations de traduction appliquées lors de la traduction de textes du français vers l'ukrainien.

Il est aujourd'hui urgent d'analyser l'application des transformations de la traduction dans la traduction des documents réalisés par l'Ambassade de France, notamment les déclarations officielles et les communiqués de presse de l'époque de la guerre russo-ukrainienne. En ces temps difficiles pour notre pays, afin de préserver notre statut d'État et l'identité du peuple ukrainien, la communication avec les pays leaders sur la scène mondiale, et la France en particulier, tant dans les domaines militaire, de défense, qu'économique et politique, vient au premier plan. Pour cela, les transformations de traduction viennent à notre aide, pour éviter les différences dans les systèmes et les normes des langues d'origine et de traduction, pour éliminer les différences entre les langues d'origine et de traduction dans le milieu des locuteurs.

La technique de changement de l'ordre des mots est très caractéristique lors de la traduction du français vers l'ukrainien, dont on peut voir des exemples dans notre travail. Il a été constaté que lors de la traduction de la plupart des phrases dans des textes de style administratif, et en particulier des textes datant de l'époque de la guerre russo-ukrainienne, la méthode de la traduction littérale est utilisée. Une analyse des moyens d'expression des transformations de traduction a été réalisée pour des recherches ultérieures. Lors de l'utilisation de transformations de traduction, chaque spécialiste doit comprendre qu'il existe un degré d'adéquation et une mesure de leur application. S'il est possible de ne pas les utiliser, il est nécessaire de faire ça.

La reproduction dans la traduction des réalités mérite une attention particulière. Neuf modes principaux de reproduction des réalités ont été déterminés : la transcription (translittération) ; renomination combinée ; paraphrase descriptive ; répondant situationnel ; calque ; renommage hyperonymique (généralisation) ;

transposition au niveau connotatif ; méthode d'analogie (substitution synonyme) et d'interprétation contextuelle.

Comme on l'a dit, les réalités appartiennent à un vocabulaire non équivalent. Nous pouvons distinguer les problèmes suivants qui surviennent lors de leur traduction:

- Absence d'équivalent - les réalités sont uniques à une certaine langue et culture et n'ont pas d'équivalent exact dans une autre langue. Dans de tels cas, le traducteur doit utiliser la méthode descriptive de la traduction pour rendre les réalités claires à un public pas familier avec ces noms propres.

- Nuances culturelles - les noms propres sont étroitement liés à la culture et à l'histoire d'une région ou d'un pays particulier. Le traducteur doit tenir compte de ces nuances afin de transmettre les nuances et la signification de son propre nom dans une autre langue. Cela peut nécessiter des explications supplémentaires ou l'utilisation de dispositifs descriptifs pour exprimer la pleine signification du nom.

- Restrictions linguistiques - différentes langues peuvent avoir des systèmes d'écriture ou d'orthographe différents, ce qui affecte l'affichage correct des noms propres.

- Aspects législatifs et juridiques - les noms propres, en particulier les noms d'entreprises, d'organisations et d'institutions, peuvent être protégés par la législation et les accords juridiques. Le traducteur doit tenir compte de ces restrictions légales et suivre les règles et règlements établis.

En ce qui concerne les problèmes grammaticaux, il existe un grand nombre de verbes et de phrases impersonnels, un nombre minimal d'adjectifs, des phrases simples compliquées d'adjectifs ou d'inflexions adverbiales, des clauses homogènes, qui ont besoin de reproduction adéquate dans la traduction ukrainienne.

Après avoir analysé les réalités trouvées dans les textes sélectionnés, nous pouvons conclure que le processus de traduction des réalités est l'un des plus difficiles pour le traducteur, car il a ses propres caractéristiques et nécessite que le spécialiste ait les compétences et les capacités nécessaires pour réussir résultat dans

la langue de traduction. Chaque réalité est un texte codé qui doit non seulement être traduit, mais aussi transféré dans le terreau culturel approprié.

Après avoir analysé les textes de l'époque de la guerre russo-ukrainienne, il a été constaté que les réalités les plus utilisées sont les noms. Le deuxième groupe le plus utilisé est le groupe de dénominations des organisations, des entreprises, des associations et des institutions. Les noms d'organismes, de détenteurs du pouvoir et les noms de villes s'avèrent non moins utilisés. Dans le même temps, les réalités liées aux appels, aux accords, aux réunions, aux négociations et aux réalités militaires se sont révélées moins utilisées.

Notre recherche nécessite une étude plus approfondie des transformations de traduction sur d'autres types de documents du sous-style diplomatique, ainsi qu'une étude des particularités de la traduction des documents du Ministère ukrainien des Affaires étrangères, qui sont faits pour la France.

Додатки

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

Назва статті французькою мовою	Назва статті українською мовою
Union européenne - Ukraine - L'utilisation de drones iraniens dans l'agression russe donne lieu à des sanctions de l'UE contre trois personnes et une entité - Communiqué de presse du Conseil de l'Union européenne (Luxembourg, 20/10/2022)	Україна - ЄС запровадив санкції проти трьох фізичних та однієї юридичної особи за використання іранських безпілотників в ході російської агресії
Russie - Ukraine - Lutte contre la désinformation - Réponse du ministère de l'Europe et des affaires étrangères à une question écrite, à l'Assemblée nationale (Paris, 10/01/2023)	Росія – Україна – Боротьба з дезінформацією – Відповідь Міністерства Європи та закордонних справ на письмове запитання до Національних зборів (Париж, 10.01.2023)
Ukraine – Décès d'Arman Soldin, journaliste français (9 mai 2023)	Україна - Загибель Армана Сольдена, французького журналіста (9 травня 2023 р.)
Ukraine - Annexion illégale de la centrale de Zaporijjia (6 octobre 2022)	Україна - Незаконна анексія Запорізької АЕС (6 жовтня 2022 р.)
Ukraine - Attribution du prix Sakharov au peuple ukrainien (20 octobre 2022)	Україна – Премію Сахарова присуджено українському народу (20.10.2022)
Russie - Accusations russes contre le Royaume-Uni (30 octobre 2022)	Росія – звинувачення Росії проти Великобританії (30 жовтня 2022 р.)
Ukraine - Attaques de la Russie contre des infrastructures civiles (31 octobre 2022)	Україна - Атаки Росії на цивільну інфраструктуру (31 жовтня 2022 року)
Ukraine - Confirmation par l'AIEA de l'absence d'activités et de matières nucléaires non déclarées (3 novembre 2022)	Україна - МАГАТЕ підтвердило відсутність незадекларованих ядерних матеріалів та діяльності (3 листопада 2022 року)

Ukraine - Envoi de générateurs électriques au profit de la population ukrainienne (23 novembre 2022)	Україна - Відправлення електрогенераторів для населення України (23.11.2022)
Ukraine - Tribunal spécial pour les crimes d'agression de la Russie (30 novembre 2022)	Україна - Спеціальний трибунал із злочинів агресії Росії (30 листопада 2022 р.)
Conclusions de la Conférence bilatérale pour la résilience et la reconstruction de l'Ukraine	Підсумки двосторонньої конференції зі стійкості та відбудови України
Russie - Annonce unilatérale d'un cessez-le-feu (6 janvier 2023)	Росія - одностороннє оголошення про припинення вогню (6 січня 2023 року)
Ukraine - Décès du ministre de l'Intérieur (18 janvier 2023)	Україна – Загибель міністра внутрішніх справ (18 січня 2023 року)
UNESCO/Ukraine - Inscription d'Odessa sur la liste du patrimoine mondial - Communiqué du ministère de l'Europe et des Affaires étrangères (25 janvier 2023)	ЮНЕСКО/Україна - Включення Одеси до Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО - комюніке Міністерства Європи та закордонних справ (25 січня 2023 р.)
Ukraine - Déplacement de Mme Catherine Colonna (26 janvier 2023)	Україна - Візит міністра Катрін Колонни (26 січня 2023 р.)
Communiqué conjoint des chefs d'Etat et de gouvernement du Triangle de Weimar. (le 24 février 2023)	Спільне комюніке глав держав та урядів Веймарського трикутника (24 лютого 2023 року)
Union européenne - Adoption d'un 10e paquet de sanctions à l'encontre de la Russie (25 février 2023)	Європейський Союз - Ухвалення 10-го пакету санкцій проти Росії (25 лютого 2023 року)
OSCE – Invocation du mécanisme de Moscou sur les déportations d'enfants ukrainiens par la Russie dans le cadre de la guerre d'agression russe en Ukraine (30 mars 2023)	ОБСЄ - Запуск Московського механізму щодо російських депортацій українських дітей у контексті російської агресії в Україні (30 березня 2023 року)
Appel téléphonique entre le Président Volodymyr Zelensky et le Président Xi Jinping (26 avril 2023)	Телефонна розмова між Президентом України Володимиром Зеленським та Головою КНР Сі Цзіньпіном (26 квітня 2023 року)
Ukraine – Nouvelles frappes russes (9 mai 2023)	Україна - нові російські удари (9 травня 2023 року)
Sécurité alimentaire mondiale – la France appelle à prolonger l'Initiative céréalière de la mer Noire (10 mai 2023)	Глобальна продовольча безпека - Франція закликає до продовження Чорноморської зернової ініціативи (10 травня 2023)